

Oppegård
kommune

Plan for skjøtsel og vedlikehold av kommunale uteområder

2017–2025

INNHALDSFORTEGNELSE

INNLEDNING	6
1 RAMMEBETINGELSER	7
2 MÅL	8
2.1 Skjøtsel av uteområder ved offentlige bygg og offentlige institusjoner.	8
2.2 Skjøtsel av natur- og skogområder med ivaretagelse av biologisk mangfold.	9
3 UTFORDRINGER OG STRATEGIER	10
3.1 Utfordringer og muligheter.....	10
3.1.1 Mange oppgaver, begrensede ressurser.....	10
3.1.2 Forventninger om godt skjøttede anlegg/områder der folk ferdes.....	11
3.1.3 Vedlikeholdsetterslep av eksisterende anlegg	11
3.1.4 Klimaendringer.....	11
3.1.5 Opprettholdelse av friområder, naturområder, skog og arts mangfold	12
3.2 Strategier	13
3.2.1 Skjøtsel av uteområder ved offentlige bygg og offentlige institusjoner	13
3.2.2 Skjøtsel av natur- og skogområder med ivaretagelse av biologisk mangfold.	13
4 TILSTANDSSTATUS VED ALLE KOMMUNALE ANLEGG	14
4.1 Idretts-, friluft- og nærmiljøanlegg	14
4.2 Oversiktskart over idretts-, friluft- og nærmiljøanlegg.....	16
4.3 Skole- og barnehageanlegg med tilhørende aktivitetsanlegg.....	17
4.4 Lekeplasser på kommunal grunn	19
4.5 Oversiktskart over skoler, barnehager og lekeplasser	19
4.6 Pleie- og omsorgsinstitusjoner, samt trygdeboliger.....	21
4.7 Kommunale utleieboliger	21
4.8 Oversiktskart over pleie- og omsorgsboliger, trygdeboliger og kommunale boliger	23
4.9 Kirker og gravlunder	24
4.10 Parkareal og sentrumsnære områder	24
4.11 Andre kommunale grønntanlegg	24
4.12 Oversiktskart over kirker, gravlunder, parkareal, sentrumsnære anlegg og andre kommunal grønntanlegg	25
5 INVESTERINGER OG DRIFTSTILTAK	27
5.1 Prioriteringer 2017-2019	27
5.1.1 Prioriteringer 2017	27
5.1.2 Prioriteringer 2018.....	27

5.1.3	Prioriteringer 2019	27
5.2	Ressurser og tiltaksprioriteringer	28
5.2.1	Grøntanlegg i parker, friområder, ved kommunale bygg og noen utvalgte gateløp. ...	28
5.2.2	Friområder og naturområder:	29
5.2.3	Idrettsanlegg, aktivitetsanlegg og nærmiljøanlegg:	30
6	VEDLEGG 1 SKJØTSELSBESKRIVELSER	31
6.1	Idrettsanlegg og aktivitetsanlegg	31
6.2	Naturområder og vann	34
6.2.1	Grunnleggende prinsipper	34
6.2.2	Rutiner ved utføring av tiltak som berører natur	34
6.2.3	Rutiner for behandling av ny kunnskap	35
6.2.4	Skog	35
6.2.5	Trær i friområder	35
6.2.6	Ferskvann og våtmark	36
6.2.7	Skjøtsel av naturvernområdet Slorene ved Gjersjøen	36
6.3	Skjøtsel av plen	37
6.4	Skjøtsel av grasbakke og blomstereng	37
6.5	Skjøtsel av utplantingsplanter (sommerblomster)	38
6.6	Skjøtsel av stauder	38
6.7	Skjøtsel av busker	38
6.8	Skjøtsel av formede busker	39
6.9	Skjøtsel av roser	40
6.10	Skjøtsel av trær	40
6.11	Grønne tak	40
6.12	Turveier, plasser og løyper	41
6.13	Lekeplasser og aktivitetsanlegg	42
6.14	Utstyr, installasjoner og konstruksjoner	43
7	VEDLEGG 2 FREMTIDIGE STRATEGIER OG KARTLEGGING	45
7.1	Strategiplan for fremmede arter	45
7.2	Retningslinjer for bærekraftig og miljøvennlig forvaltning og drift	45
7.3	Kartlegging av blå-grønn struktur	46
8	VEDLEGG 3 DRIFTSINSTRUKS FOR KOMMUNALE KUNSTGRESSBANER	47
8.1	Generell informasjon	47
8.2	Vedlikehold av nyinstallert kunstgress	47
8.3	Ukentlig vedlikehold	47

8.4	Ukentlig/månedlig vedlikehold	47
8.5	Maskininformasjon	48
8.6	Vinterdrift	48
8.6.1	Snøbrøyting	48
8.6.2	Oppsamling av granulat	48
8.6.3	Godkjente snø- og issmeltingsprodukter	48
8.7	Børsting/slodding	49
8.8	Harving/løsgjøring	49
8.9	Topprensing/Dyprensing	49
8.10	Kontroll av linjer og skjøter	50
8.10.1	Ekstra linjemerking	50
8.11	Kontroll granulatnivå og gjenbruk av granulat	50

Innledning

Denne skjøtselsplanen beskriver hvordan kommunen best skal kunne vedlikeholde, drifte og skjøtte alle kommunale grøntområder, inklusive alle anlegg tilhørende kommunale eiendommer. Planen peker på mål, utfordringer og strategier for å oppnå en god skjøtsel. Planen gir en systematisk oversikt over dagens anlegg med tilhørende tilstand pr. april 2017, og det konkretiseres hvilken kvalitet man ønsker at de ulike anleggene skal ha.

Det er også utarbeidet en skjøtselsbeskrivelse som beskriver hvordan enkeltelementer i anleggene skal skjøttes, driftes og vedlikeholdes. Beskrivelsene er basert på Norsk standard 3420. NS 3420-Z, som omfatter drift, vedlikehold og renhold av idretts- og aktivitetsanlegg og NS 3420-ZK som omfatter skjøtsel og drift av park- og landskapsområder. I noen tilfeller er det gjort avvik fra standarden. Det er i tilfeller hvor standarden legger opp til en høyere standard enn forvaltningen mener er nødvendig. Videre er det lagt ved en driftsinstruks for kommunale kunstgressbaner. Disse vedleggene er ment som arbeidsinstruks for eget driftspersonell. Dokumentene vil oppdateres ved behov.

Det er i tillegg lagt ved en oversikt som viser hvilke strategier som skal utarbeides fremover. I dette arbeidet vil man søke samarbeid med Ski kommune.

1 Rammebetingelser

Kommunen må forholde seg til ulike statlige myndigheter og rammeverket finnes i en rekke lover og forskrifter i forvaltningen.

Viktige lover og forskrifter: (listen er ikke uttømmende)

- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)
- Lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven)
- Lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven)
- Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)
- Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag (motorferdselloven)
- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Lov om rettshøve mellom grannar (grannelova)
- Forskrifter om verneområder (Svartskog og Delingsdalen)
- Forskrift om plantevernmidler
- Forskrift om fremmede organismer
- Forskrift om prioriterte arter
- Forskrift om utvalgte naturtyper
- Forskrift om miljørettet helsevern i skoler og barnehager
- Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr
- Internkontrollforskriften

I tillegg er det kommunale vedtak, bestemmelser, tillatelser, avtaler og standarder som forvaltningen må forholde seg til, eksempelvis kommuneplanen, reguleringsbestemmelser og temaplanen for idrett og friluftsliv.

2 Mål

Kommuneplanen definerer målet innen folkehelse, miljø og samfunn som følger:

“Oppegård kommune skal ha en bærekraftig samfunnsutvikling, som sikrer livskvalitet og livsgrunnlag i dag og i fremtiden”. Videre sier kommuneplanen bl.a. at “I alt kommunen gjør, skal befolkningens helse og omgivelser stå i fokus” og “For å tydeliggjøre at utviklingen av lokalsamfunnet også påvirker folkehelsen og miljøet, har Oppegård valgt å vektlegge følgende temaer:

- Livstil som bidrar til god helse
- Gode bo- og nærmiljøer
- Ta vare på jorda
- Levende lokaldemokrati og samfunnsliv
- Trygghet og tilhørighet

Forvaltning, skjøtsel, drift og vedlikehold av uteområder og uteanlegg i kommunen har utvilsomt stor betydning for å nå kommunens mål innen folkehelse, miljø og samfunn. Det vil derfor i det etterfølgende bli definert delmål som skal klargjøre hvordan kommunens overordna mål innen dette fokusområdet skal kunne oppnås.

2.1 Skjøtsel av uteområder ved offentlige bygg og offentlige institusjoner.

Kommuneplanen sier at “Barnehage, skole- og oppvekstmiljø skal fremme en sunn livsstil og utvikle god psykisk helse. Tiltak som tilrettelegger for fysisk aktivitet, sunne måltider, gode sosiale, røykfrie og rusfrie miljøer, samt forebygger mobbing skal vektlegges”. Videre sier kommuneplanen at “Skolegårder som stimulerer til trivsel, motivasjon og læring, vil redusere vold, mobbing og uro blant elevene. Skolegården skal utvikles til å bli en positiv møteplass i nærmiljøet, også utenfor skoletiden”.

Velfungerende grønt- og idrettsanlegg og barns lekeplasser er en viktig del av innbyggernes trivsel og fremmer folkehelse. Oppegård kommune skal tilby gode og velfungerende anlegg for hele befolkningen, slik at innbyggerne trives og barns oppvekstvilkår er optimale.

Det skal ikke være vesentlige forskjeller i tilbudet, avhengig av hvor i kommunen man er bosatt eller hvilken institusjon man tilhører. Alle kommunens barn skal få tilgang til samme standard på sine lekeområder. Alle barn skal tilbys et tilfredsstillende aktivitetstilbud i sine uteområder, dette gjelder også for barn med ulike former for funksjonssvikt, og det skal etterstrebases at aktivitetstilbudet også tilfredsstiller jenters behov for aktivitet. Eldre skal ha tilgang til samme standard i sine uteområder.

Delmål:

1. Alle offentlige anlegg skal fremstå som funksjonelle uten skjemmende elementer som ugress, dårlig etablert vegetasjon eller dårlig vedlikeholdte elementer.
2. Ved kirker og i gravlunder skal standarden høynes i forhold til dagens standard.
3. Lekeplasser og andre offentlige anlegg skal være, og oppleves som trygge for brukerne.
4. Like anlegg skal som hovedregel behandles likt, men med følgende unntak:
 - a) Det skal opprettes en høyere standard på utvalgte anlegg i sentrumsnære strøk, parkareal og sentrumsnære områder. Anleggene skal fremstå som meget velskjøttede.

2.2 Skjøtsel av natur- og skogområder med ivaretagelse av biologisk mangfold.

Kommuneplanen setter følgende mål for grønnstruktur og landskap:

- Sammenhengende og tilgjengelige grøntområder og grøntkorridorer i byggesonen
- Små grøntområder mellom bebyggelsen (hundremeterskoger)
- Rikt naturmangfold

Kommuneplanen påpeker at tilgang til snarveier og trygge gang- og sykkelveier påvirker om vi velger å kjøre, gå eller sykle til daglige gjøremål. Nærhet og kvalitet på turstier, samt tilgjengelighet til marka og grøntarealer, er viktige elementer som må ivaretas.

Kommunen skal skjøtte natur- og skogområder slik at omfanget av fremmede arter reduseres vesentlig i forhold til dagens tilstand. Det skal fremmes vekst av sunne biotoper med ivaretagelse av rødlistearter og naturområder. Skog skal forvaltes med vekt på sikkerhet, vekst og økonomi. Friområder skal skjøttes slik at de oppfattes som trygge og vakre.

Det skal føres en restriktiv linje mot bruk av plantevernmidler og det skal fremmes bruk av alternative bekjempelsesmetoder for fremmede arter.

Natur- og skogområder har også en viktig funksjon knyttet mot flomdemping. Kommuneplanen forbyr bekkelukking og setter som mål at flere bekker skal åpnes. Kommuneplanen påpeker at det er viktig å ta vare på vegetasjonsbeltene langs vassdragene da dette forebygger erosjon, har renseeffekt på overflatevannet i nedbørsfeltet og er viktig for arts mangfoldet i området.

Kommuneplanen nevner flere områder som har viktige naturtyper. Blant annet nevnes det at Gjersjølia, utløpet av Snipetjern og området rundt Lille Kolbotnvann inneholder svært viktige naturtyper som bør ivaretas. Kommuneplanen sier også at "Slorene er den viktigste våtmarkslokaliteten i kommunen, og området er nå regulert til vern".

Delmål:

1. Betydelig reduksjon av fremmede arter
2. Bevare/forbedre vilkårene for registrerte rødlistearter
3. Stier, snarveier, møteplasser mv. skal oppleves som tilgjengelige, attraktive og trygge.
4. Vegetasjonsbeltet langs vassdragene skal bevares og om mulig utvides/forsterkes der dette gir miljøgevinst.

3 utfordringer og strategier

Oppegård kommune er en av Norges tettest bebygde kommuner. Nærheten til Oslo, med mange jernbanestasjoner fra nord til sør, gjør det attraktivt for private utbyggere å iverksette boligprosjekter, ikke minst etter at områdereguleringen for Kolbotn sentrum ble vedtatt. Små og store byggeprosjekter utfordrer etablerte natur- og friområder, og det er derfor viktig at kommunen gjennom sine planprosesser evner å tenke langsiktig slik at man klarer å etablere gode boligområder med tilgang på blå-grønne soner der arts mangfoldet blir ivaretatt. I tillegg må det legges til rette for aktiviteter for barn og unge, så vel som for andre aldersgrupper.

Byggeprosjektene må planlegges slik at fremtidig skjøtsel kan foretas på en god og effektiv måte slik at kommunen evner å vedlikeholde områder og anlegg med de ressurser som er til rådighet.

Kommuneplanen konkretiserer følgende strategier som er relevant for skjøtsel av grøntstruktur og landskap og vegetasjonsbelte langs vassdragene:

- Fortsette med en streng forvaltning av Marka, i tråd med Markalovens formål
- Bevare grønne korridorer mellom bebyggelsen og marka som friområder
- Utvikle sammenhengende grønne turtraséer
- Unngå nedbygging av hundremeterskogene
- Unngå nedbygging av registrerte naturtyper
- Foreta oppfølgende registrering av viktige naturtyper i kommunen
- Bekjempe fremmede skadelige arter
- Sikre opprettholdelse og reetablering av kantvegetasjon langs bekker og vassdrag
- Sikre tilførselsbekkene m/kantvegetasjon til Kolbotnvannet og Gjersjøen mot forurensing og inngrep

Skjøtsel av natur- og skogområder, samt områder ved offentlige bygg og offentlige institusjoner, kan oppsummeres med følgende hovedutfordringer:

1. Mange oppgaver, begrensede ressurser
2. Forventninger om godt skjøttede anlegg/områder der folk ferdes
3. Vedlikeholdsetterslep av eksisterende anlegg
4. Klimaendringer
5. Ivaretagelse av friområder, naturområder, skog og arts mangfold

3.1 utfordringer og muligheter

3.1.1 Mange oppgaver, begrensede ressurser

Samarbeid med frivilligheten og organisasjoner vil kunne frigjøre kommunale ressurser og således føre til en bedre skjøtsel/drift. Driften bør også kunne differensiere innsatsen ut fra de prioriteringer det er hensiktsmessig å gjøre til enhver tid. I denne konteksten bør følgende muligheter vurderes:

1. Noen anlegg blir mindre brukt enn andre og det er behov for å se nærmere på om det er anlegg som kan tas ut av ordinær drift og/eller hvor driften kan ivaretas av andre organisasjoner/frivilligheten. Eksempelvis er det mange privatinitiativ og ønsker om å renovere og fornye eksisterende lekeplasser. Bruksverdi og sikkerhetsvurderinger bør legges til grunn i vurderinger om anlegg skal saneres eller rehabiliteres/oppgraderes.

2. Videre kan man se nærmere på om deler av driftsoppgavene ved ordinære idrettsanlegg kan utføres av idrettslaget. Dette kan eksempelvis være oppgaver som merking av baner og søppelhåndtering.
3. Ved flere utleieboliger tar beboere seg av egen hage, og det må vurderes om flere kan ta ansvar for egne utearealer.

3.1.2 Forventninger om godt skjøttede anlegg/områder der folk ferdes

I kommuneplanen står det blant annet følgende under «Verdier og visjon»:

- **Natur og miljø:** Oppegård skal bevares som en grønn kommune med lett tilgang til skog og strand. Kommunen skal forvaltes slik at vi tar vår del av ansvaret for de globale miljøutfordringene. Støy og andre uønskede miljøtrusler skal minimeres.
- **Omgivelsene:** Oppegård skal være en pen og tiltalende kommune. Sentrene skal få mer tett og intim bebyggelse enn i dag. Trær, blomster og gress skal være tydelige innslag i sentrene. Boligområdene skal være grønne.
- **Identitet:** Oppegård skal by på møteplasser for kulturaktivitet og opplevelse. Frivillighet og engasjement skal ha god grobunn og bidra til et robust lokalsamfunn. Samarbeidet mellom kommunen og frivillige skal være godt. Oppegård skal ha attraksjoner som innbyggerne kan være stolte av.

Skjøtselsplanen søker å innfri disse overordnede forventningene ved å legge inn en differensiering av skjøtsel og drift ut fra hva som er nødvendig til en hver tid.

3.1.3 Vedlikeholdsetterslep av eksisterende anlegg

En gjennomgang av lekeplasser på skoler, i barnehager og på offentlig grunn, høsten 2016 avdekket mange lekeapparater i dårlig forfatning. Et betydelig antall måtte fjernes av sikkerhetsmessige årsaker, mens andre kunne utbedres på stedet. Situasjonen ble vurdert som såpass alvorlig at kommunestyret bevilget 10 mill. kr til fornyelse av lekeplassene på skoler og i barnehager i 2017-budsjettet. Det må videre sees på behovet for investeringsmidler for de kommunale lekeplassene. Når vedlikeholdsetterslepet er innhentet og man har fått etablert en minimumsstandard på anleggene bør det, i tillegg til eget funksjonsettersyn, gjennomføres årlig ekstern kontroll for å sikre og dokumentere at kvaliteten og sikkerheten på lekeapparater ved skoler, barnehager og kommunale lekeplasser opprettholdes.

Videre må det gjennomføres ekstra skjøtselstiltak i grøntanleggene slik at anlegget innehar den standarden vi ønsker for disse områdene. Når dette er utført kan samtlige anlegg komme under ordinær drift basert på beskrivelsene i Norsk standard.

3.1.4 Klimaendringer

Klimaendringer medfører varmere og kortere vintre, noe som gir lengre vekstsesong med tilhørende økt produksjon av biomasse. Lengre tørkeperioder og intensiv nedbør er andre merkbare effekter i Oppegård kommune.

På skoler, i barnehager og andre kommunale anlegg bør det legges til rette for å forebygge uheldige virkninger av klimaendringene. Vegetasjonsbelter, trær og godt planlagte og vedlikeholdte overvannsystemer er tiltak som vil begrense potensielle følgeskader av nevnte klimaendringer. Vegetasjon ved og langs bekker og vassdrag vil ha tilsvarende effekt.

3.1.5 Opprettholdelse av friområder, naturområder, skog og arts mangfold

Biologisk mangfold omfatter alt biologisk mangfold, både på land og i sjø- og ferskvann. Norsk Rødliste (2015) gir en oversikt over arter (planter, dyr og sopp) som står i fare for å dø ut. Menneskelig påvirkning er ofte en medvirkende årsak til at arter blir utrydningstruet. Artene på Rødlista kjennetegnes ved at de minker i antall og er fåtallige. I tillegg bidrar ofte reduksjon og fragmentering av leveområder til økt risiko for at artene skal dø ut.

I Norsk Rødliste er det registrert ca. 900 (300 uten fugl) enkeltfunn av rødlistearter i Oppegård. Av disse befinner 88 arter seg i de mest utsatte rødlistekategoriene. Det er likevel viktig å poengtere at registrerte rødlistearter i Oppegård ikke gjenspeiler virkeligheten, slik at det må forventes at det finnes langt flere rødlistede arter enn de vi har oversikt over per i dag. Det er derfor viktig at kunnskapsgrunnlaget er oppdatert og godt. Jo bedre kunnskap kommunen har om arts mangfoldet, jo enklere vil også fremtidige verdivurderinger av viktige naturtyper være.

Naturmangfoldloven §§ 8 -12 gjelder i forhold til nye arealinngrep hvor det må tas en vurdering av kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet og samlet belastning på økosystemet.

Artsdatabanken har også utarbeidet en rødliste for naturtyper. Begge disse rødlistene utgjør et viktig faggrunnlag for utvelgelse av prioriterte arter og utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven.

Rødlista for naturtyper viser at ulike typer naturinngrep og opphør av skjøtsel er det som i hovedsak bidrar mest til at naturmangfoldet blir fattigere. Skog er den naturtypen som er leveområder for flest truede og nær truede arter. Det betyr at mange arters overlevelse avhenger av hvordan vi forvalter skogen framover. Det er viktig å hindre fragmentering og ødeleggelse av leveområder som er helt nødvendig for å sikre artenes overlevelse på sikt. Det må rettes fokus på å sikre eksisterende naturtyper, og vurdere strengere vern for de mest verdifulle områdene.

Det er 56 naturtyper i Oppegård, og av utvalgte naturtyper har vi hule eiker og slåtteng. Verdivurderingen av naturtyper er kategorisert i:

- svært viktig – nasjonal verdi (A)
- viktig – regional verdi (B)
- lokalt viktig – lokal verdi (C).

I Storene ved Gjersjøen ligger det en registrert naturtype, rik kulturlandskapssjø, Langslora. Langslora er et viktig våtmarksområde ved utløpet av Dalsbekken, Tussebekken og Greverudbekken. Lokaliteten utgjør hoveddelen i et svært viktig fugleområde, og vurderes som svært viktig (A-verdi). En stor del av området er regulert som spesialområde – naturvernområder i sjø og på land.

Spredning av fremmede arter utgjør en av de største truslene mot naturmangfoldet, sammen med endret arealbruk og fragmentering av leveområder til arter. Det er foretatt noe registreringsarbeid og kartlegging av fremmede arter i Oppegård kommune, men det gjenstår vesentlig kartlegging. Fylkeskommunen har satt fokus på parkslirekne, kanadagullris og kjempespringfrø, alle disse er observert i vår kommune og det er satt i gang tiltak mot flere av disse forekomstene. Det søkes årlig om støtte til informasjon, kartlegging og bekjempelse fra Fylkeskommunen.

Oppegård kommune har bekjempet fremmede arter med blant annet kjemiske plantevernmidler i kombinasjon med mekanisk nedkapping. Det er nå strengere restriksjoner mot å bruke plantevernmidler og fremover vil det ikke kunne brukes slike metoder i særlig utstrakt grad. Det er derfor vesentlig å søke etter andre bekjempelsesmetoder. Det foretas forskning på en ny bekjempelsesmetode med varmt vann («Heatweed-metoden») i regi av NMBU. Foreløpige resultater

av forskningen viser gode virkninger og Oppegård kommune har gått til anskaffelse av en slik maskin. Videre baseres bekjempelsesmetoder ut i fra art, slik de er beskrevet i kunnskapsblad fra FAGUS (Faglig utviklingssenter for grøntanleggssektoren) <http://fagus.no/publikasjoner>

3.2 Strategier

For å nå målene som fremgår av kapittel 2 legges det opp til strategier for gjennomføring av tiltak slik det fremgår nedenfor.

3.2.1 Skjøtsel av uteområder ved offentlige bygg og offentlige institusjoner

For å nå målene knyttet mot skjøtsel av uteområder ved offentlige bygg og offentlige institusjoner, legger Oppegård kommune til grunn følgende strategier:

- Det skal innføres årlig ekstern lekeplasskontroll av samtlige lekeområder i kommunen, i tillegg til egent funksjonsettersyn.
- Samtlige kommunale virksomheter skal informeres om deres ansvar for den daglige sikkerheten på lekeplassen.
- Flere av lekeplassene på kommunal grunn er etablert av borettslag etc. Kommunen må påta seg et overordnet ansvar også for disse lekeplassene for å se at sikkerheten er ivaretatt, men det bør inngås formelle avtaler om drift og vedlikehold med frivilligheten der dette kan være aktuelt/hensiktsmessig.
- Ut fra sikkerhetsvurderinger og bruksverdi, skal det vurderes om en lekeplass skal saneres eller rehabiliteres.
- Grøntområder skal optimaliseres slik at de er robuste til å takle dagens og fremtidens klima og bruk.
- Det skal utarbeides retningslinjer for bærekraftig og miljøvennlig forvaltning av uteområdene

3.2.2 Skjøtsel av natur- og skogområder med ivaretagelse av biologisk mangfold.

For å nå målene knyttet mot skjøtsel av natur- og skogområder med ivaretagelse av biologisk mangfold, legger Oppegård kommune til grunn følgende strategier:

- Kommunens nettverk av blå-grønn struktur skal kartlegges og presenteres som geodata for bruk i kommunens arealplanlegging.
- Skjøtsel av natur- og skogsområder skal ha fokus på ivaretagelse og forbedring av det biologiske mangfoldet, herunder bekjempelse av fremmede arter.
- Det skal utarbeides en strategiplan for bekjempelse av fremmede arter

4 Tilstandsstatus ved alle kommunale anlegg

Det er gjort en gjennomgang av samtlige anlegg Oppegård kommune har ansvaret for. Tilstandsstatusen gir et innblikk i hvordan anlegget fremstår pr. april 2017.

Begrepsforklaring;

God: Anlegget har ikke behov for oppgradering, kun ordinær skjøtsel, drift og vedlikehold.

Middels: Anlegget inneholder deler som har behov for oppgradering.

Dårlig: Anlegget har behov for vesentlig oppgradering.

4.1 Idretts-, frilufts- og nærmiljøanlegg

Kommunen har en vesentlig mengde idretts-, frilufts- og nærmiljøanlegg. Mange av disse er mye brukt og krever høy drift- og vedlikeholds frekvens. På grunn av knappe budsjetttrammer oppstår det utfordringer i forhold til behovet for oppgradering og drift av disse anleggene.

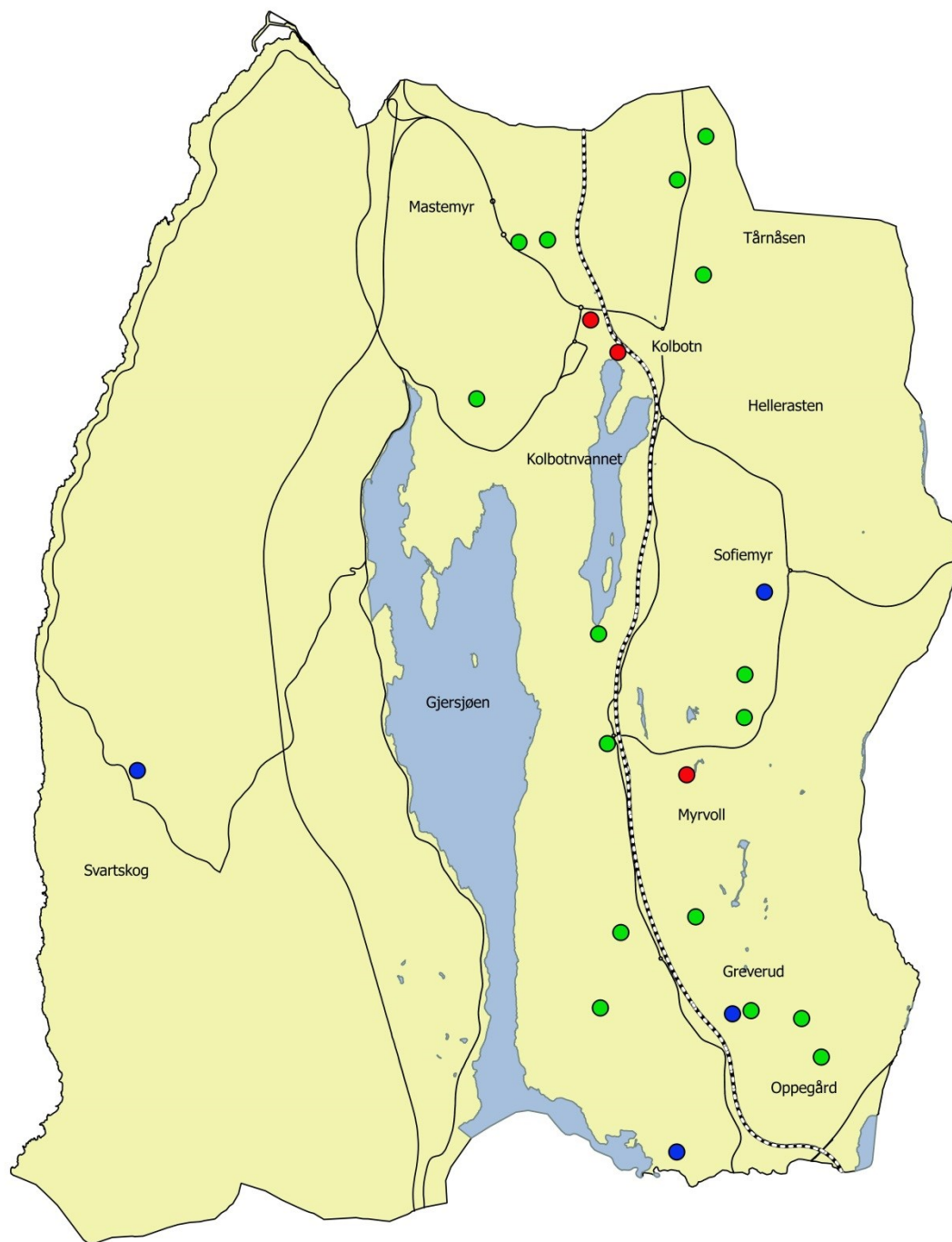
Det er store utfordringer med vannansamlinger i Sofiemyr idrettspark og det er et kontinuerlig behov for regelmessig drenering på gress slettene.

Idrettslagene vinterdrifter kunstgressbanene på Østre Greverud og Sofiemyr. Det er store utfordringer til vinterdrift av kunstgressbaner da vi ser at vi får en vesentlig forsøplingsproblematikk med granulater som tas opp av matta gjennom brøyting. Granulatet blir spredt til områdene rundt banen, i omkringliggende natur og mye blir skylt videre med overvannet. Dette kan føre til vesentlige miljøkonsekvenser over tid. Vi har vinteren 2016/2017 lagt ut presenning langs banen slik at det meste av granulatet samles opp, på den måten vil spredning av granulater til omgivelsene bli redusert og granulater kan renses og gjenbrukes.

Anleggsnavn	Anleggstype	Tilstandsstatus
Sofiemyr idrettspark		
stadion	Gressbane fotball	God
stadion	Friidrettsanlegg	Middels
matchbanen	Gressbane fotball	God
bane vest	Gressbane fotball	Middels
bane øst	Gressbane fotball	God
mellomfeltet	Gressbane fotball	Middels
grusbane	Grusbane fotball	Middels
kunstgress	fotball	God
ishockey	Ishockey	God
Grusbane	Grus/isflate/parkering	Middels
Tømtbanen	Grusbane fotball	God
Oppegårdbanen	Gressbane fotball	God
Vestenga (Svartskog)	Gressbane fotball	God
	Delanlegg friidrett	Dårlig
	Basketbane (grus/gress/isflate)	Dårlig
	Sykkelløype	Dårlig

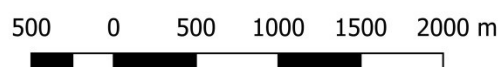
Østre Greverud idrettspark		
grusbane	Grusbane fotball	God
kunstgress	Kunstgress fotball	Dårlig
OL-løype	Tursti	Middels
Ball løkker		
Greverudhagen	grusbane	Middels
Rognebærlia	grusbane	Middels
Rådyrveien	grusbane	Dårlig
Myraparken	grusbane	Dårlig
Greverudveien ballplass	gressbane	God
Leangen ballplass/Kallangen	grusbane	Middels
Ares vei	grusbane	Middels
Dalsveien ballplass	grusbane	God
Trolldalen ballplass	grusbane	Dårlig
Myrtaket (Haugstølveien)	grusbane	Middels
Solkollen ballplass	gressbane	God
Ekorndrud	grusbane	Dårlig
Konglestien	gressbane	Dårlig
Theodor Kittelsensvei	gressbane	God
Pauline Hallsvei	grusbane	Middels
Østagløttveien	grusbane	God
Skiløyper		
Østre Greverud lysløype	Lysløype	God
Fløysbonn-Rolf Presthusvei-Kongeveien	Lysløype 6 km	Middels
Myrvoll- Torget	Lysløype 1 km	Middels
Østre Greverud gård	Lysløype 2 km	God
Kongeveien – lille Kolbotnvann	Lysløype 500 m Skiløype 400 m	Middels
Mellomåsen	Lysløype 1 km	Middels
Fløysbonn	Lysløype	Middels
Svartskog	Lysløype	Middels
Nærmiljøanlegg		
Tussetjern badeplass	flytebrygge	God
Nordenga friluftsområde		God
Kolbotnvannet flytebrygge	flytebrygge	God
Rognebærlia BMX	BMX	God
Generasjonsparken	Pentanquebane	Middels
	Pump-track sykkel	God
	Tuftepark	God
Pyramiden	BMX	God
	Buldring	God
	Skateanlegg	God

4.2 Oversiktskart over idretts-, friluft- og nærmiljøanlegg

Tegnforklaring

- Idrettsanlegg [4]
- Balløkker [16]
- Nærmiljøanlegg [3]

4.3 Skole- og barnehageanlegg med tilhørende aktivitetsanlegg

Skoler og barnehagers utearealer er relativt små, det betyr mye tråkk og en stor slitasje på vegetasjon og utstyr. Til gjengjeld har mange skoler og barnehager umiddelbar nærhet til friareal og de brukes aktivt. Det er stor forskjell på standarden ved de forskjellige skolene og barnehagene i Oppegård kommune. Noen er nye, med nye flotte grøntanlegg og varierte lekeapparater, andre har ikke blitt fornyet vesentlig siden byggeår.

Barnehage og barneskoler er spesielle da det meste av uteområdene brukes alle dager i året, uavhengig av vær og sesong. Dette gir spesielle krav for uteområdene. Et gjentakende problem er mangelfulle overvannssystemer, som gir store driftsmessige utfordringer for både barnehagene og driftsavdelingen.

Anleggsnavn	Anleggstype	Tilstandsstatus
Greverud skole (barneskole)	Skolegård	Middels
	Ballbinge	God
	Ballflate asfalt	Middels
Kolbotn skole (barneskole)	Skolegård	Dårlig
	Håndballbane	Dårlig
	Basketball	Dårlig
	Asfaltbane	Dårlig
	Ballbinge	Middels
Tårnåsen skole (barneskole)	Skolegård	God
	Ballbinge	God
	Grusbane	God
Vassbonn skole (barneskole)	Skolegård	Middels
	Kunstgressbane	God
	Basketball	Dårlig
	Volleyball	Dårlig
	Delanlegg friidrett	Dårlig
	Ballbinge	God
Østli skole (barneskole)	Skolegård	Middels
	Akebakke	Middels
	Basketball	Middels
	Kunstgressbane fotball	God
Flåtestad skole (ungdomskole)	Skolegård	God
	Kunstgressbane	God
	Skateanlegg	God
Hellerasten skole (ungdomsskole)	Skolegård	Dårlig
	Basketball	Dårlig
	Volleyball	Dårlig
	Grusbane	God
Ingieråsen skole	Skolegård	Dårlig

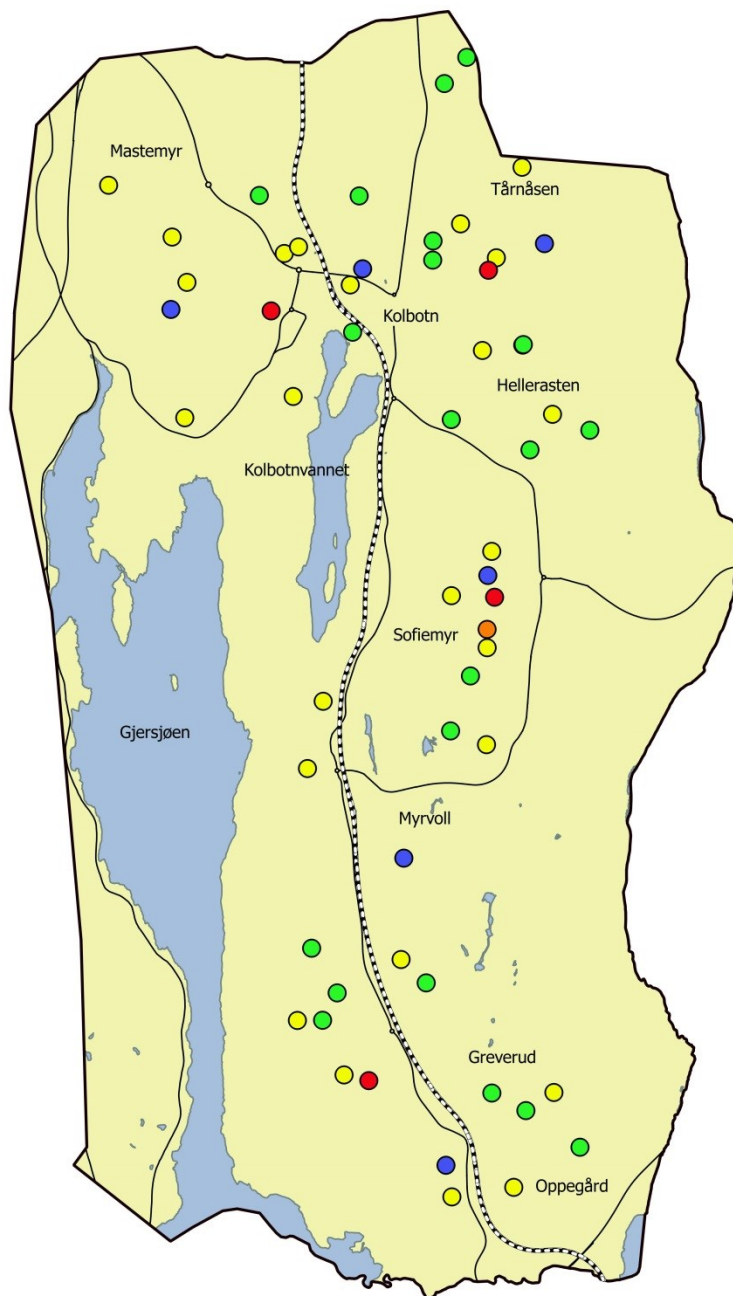
(ungdomskole)	Skateanlegg	God
Sofiemyrtoppen skole		
• avd. Fløysbonn (5-10 trinn)	Skolegård	Middels
	Håndballbane	Middels
	Basketballbane	Middels
	Dobbel sandvolleyball	God
	Ballbinge	Dårlig
• avd. Sofiemyr (1-4 trinn)	Skolegård	Middels
	Grusbane	Middels
• Sofiemyråsen (spesialscole)	Skolegård	Dårlig
Oppegård kvalifiseringssenter (voksenopplæring)	Grøntanlegg	God
Augestad barnehage avd. Tårnåsen	Uteområde og lekeplass	Middels
Augestad barnehage avd. Øståsen	Uteområde og lekeplass	God
Bråten barnehage	Uteområde og lekeplass	Dårlig
Ekornrud barnehage	Uteområde og lekeplass	God
Gimleveien barnehage	Uteområde og lekeplass	Middels
Ødegården barnehage	Uteområde og lekeplass	God
Hareveien barnehage	Uteområde og lekeplass	God
Haukliveien barnehage	Uteområde og lekeplass	Dårlig
Hellerasten barnehage	Uteområde og lekeplass	Middels
Holberg barnehage	Uteområde og lekeplass	Middels
Ingierkollen barnehage avd. Kantor	Uteområde og lekeplass	Dårlig
Ingierkollen barnehage avd. Ingieråsen	Uteområde og lekeplass	Middels
Kapellveien barnehage	Uteområde og lekeplass	Middels
Kolbotn barnehage avd. Liaveien	Uteområde og lekeplass	Dårlig
Kolbotn barnehage avd. Skolebakken	Uteområde og lekeplass	Dårlig
Mellomåsen barnehage	Uteområde og lekeplass	Middels
Nordåsveien barnehage	Uteområde og lekeplass	Middels

Rognebærlia barnehage	Uteområde og lekeplass	Middels
Slåbråten barnehage	Uteområde og lekeplass	Middels
Sætreskogen barnehage	Uteområde og lekeplass	Middels
Trolldalen barnehage avd. Trollåsen	Uteområde og lekeplass	Middels
Trolldalen barnehage avd. Vassbonn	Uteområde og lekeplass	God
Tømteveien barnehage	Uteområde og lekeplass	Middels
Vestliveien barnehage	Uteområde og lekeplass	God
Vestre Greverud barnehage avd. Flåtestad	Uteområde og lekeplass	Dårlig
Vestre Greverud barnehage avd. Toppenhaug	Uteområde og lekeplass	Dårlig

4.4 Lekeplasser på kommunal grunn

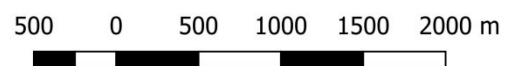
Anleggsnavn	Tilstandsstatus
Lekeplass bak Bråten bhg 49/73 teig 13	Dårlig
Elgfare 43/1264 teig 1	Dårlig
Elverhøy barnepark 44/50	God
Fløysbonn barnepark 49/486	Dårlig
Generasjonsparken	Middels
Gydas vei 67 38/610	Middels
Gydas vei 64 38/550	Middels
Hareveien 40/472	God
Hellerasten barnepark	Dårlig
Huldrefaret 49/140	Middels
Jerpeleina 43/931	Dårlig
Kallmannsplass 43/218	Middels
Klatreparken bak Greverud kunstgress	God
Konglestien 49/1094 teig 1 Nedenfor Konglestien 79	Dårlig
Myrtaket Haugastølveien 1 A 38/148	Dårlig
Nordåskollen 43/976 Bak Nordåskollen 6	Dårlig
Ospelia 49/73 Ospelia 30	Dårlig
Parkveien/Myraveien 44/434	Dårlig
Solkollen	Middels
Søndre Skrenten 40/751	Middels

4.5 Oversiktskart over skoler, barnehager og lekeplasser

Tegnforklaring

- Barneskoler m/tilhørende nærmiljøanlegg [6]
- Ungdomskoler m/tilhørende nærmiljøanlegg [4]
- Spesialskole [1]
- Barnehager [26]
- Lekeplasser [20]

4.6 Pleie- og omsorgsinstitusjoner, samt trygdeboliger.

Ved mange pleie- og omsorgsinstitusjoner er det investert i flotte uteanlegg, men flere av dem bærer preg av for lite skjøtsel-, drift og vedlikehold.

Anleggsnavn	Anleggstype	Tilstandsstatus
Dagsenter		
Toppenhaug seniorsenter	P-plass med grøntanlegg	Middels
Skogbrynet opplæring og aktivitetssenter	Kun kantvegetasjon	Middels
Sykehjem		
Høyås bo- og rehabiliteringssenter	Grøntanlegg	Middels
Greverud sykehjem	Grøntanlegg	Middels
Bjørkås	Grøntanlegg	Middels
Omsorgsboliger		
Bjørkås omsorgsboliger	Hageanlegg/naturtomt	Middels
Skiveien 51	Hageanlegg/naturtomt	Dårlig
Greverud omsorgsboliger	Grøntanlegg (Greverud sykehjem)	Middels
Valhallveien 62	Hageanlegg	God
Bolig funksjonshemmede		
Greverudåsen boliger	Grøntanlegg	God
Konglestien avlasningssenter	Grøntanlegg	Middels
Blåbærskogen	Hageanlegg	Middels
Pastor Løkensvei	Hageanlegg og naturtomt	Middels
Christian Sindingsvei 20	Hageanlegg	Middels
Trygdeboliger		
Kornmoveien 16	Grøntanlegg	Middels

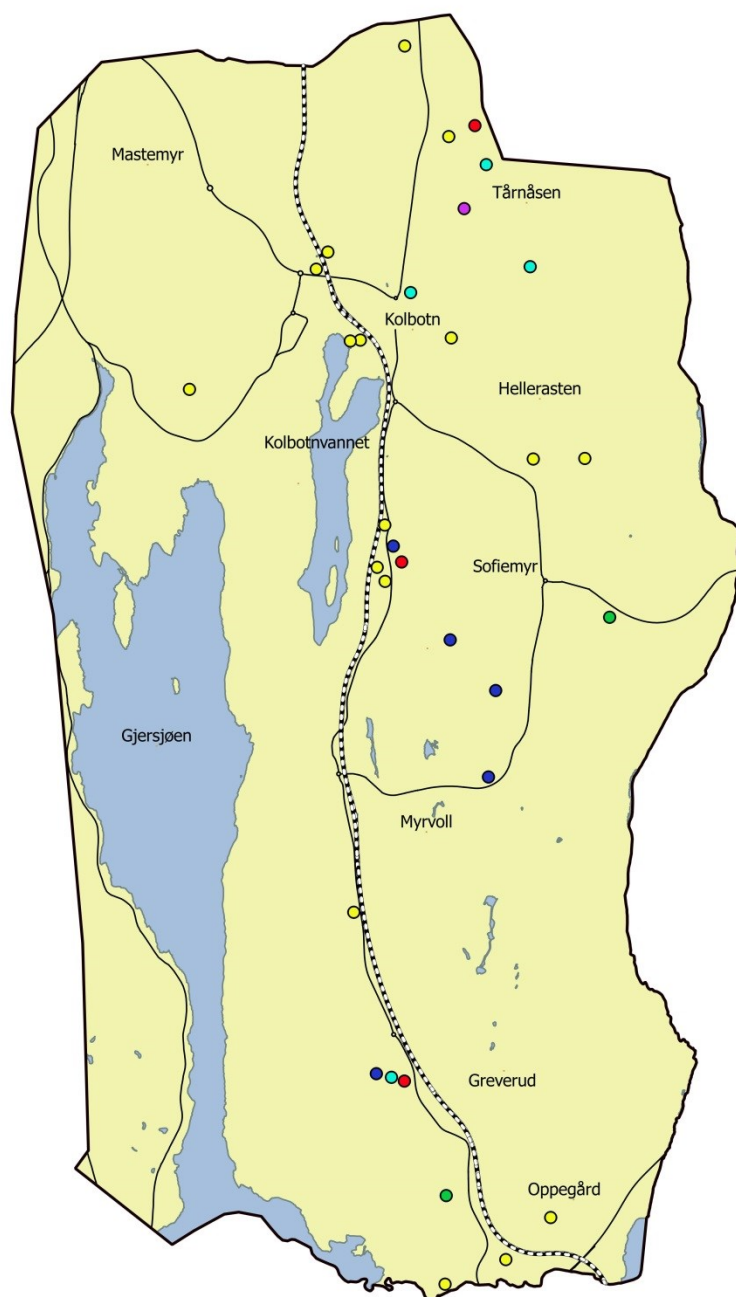
4.7 Kommunale utleieboliger

Kommunen har mange ulike typer kommunale utleieboliger og disse får varierende skjøtsel, drift og vedlikehold. Det er behov for å se nærmere på dette slik at vi tilbyr en viss kvalitet til den enkelte beboer og ikke minst at naboer av kommunale utleieboliger ikke kan kritisere kommunen for dårlig forvaltning.

Anleggsnavn	Anleggstype	Tilstandsstatus
Møllerstuveien 122	Hageanlegg	Dårlig
Heimenveien 18	Hageanlegg	Middels
Heimenveien 39 A	Hageanlegg	God
Holteveien 9	Hageanlegg	Middels
Holteveien 42 D	Hageanlegg	Dårlig
Kapellveien 4 A	Hageanlegg	Middels
Harald Hårfagresvei 38 G	Rekkehushage	Dårlig
Rådyrveien 50 F	Rekkehushage	Dårlig
Vestenga 8B	Hageanlegg	God
Skiveien 146	Hageanlegg	Dårlig
Skiveien 228	Hageanlegg	Middels
Solbråtanveien 8	Hageanlegg	Dårlig
Theodor Hansensvei 8	Hageanlegg	Middels

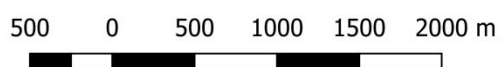
Tjernveien 3	Hageanlegg	Middels
Trollveien 3	Hageanlegg	Middels
Skiveien 228	Hageanlegg	Middels
Fartein Valens vei 109	Hageanlegg	Middels

4.8 Oversiktskart over pleie- og omsorgsboliger, trygdeboliger og kommunale boliger

Tegnforklaring

- Sykehjem [3]
- Dagsenter [2]
- Omsorgsboliger [4]
- Bolig funksjonshemmede [5]
- Trygdeboliger [1]
- Kommunale utleieboliger [17]

4.9 Kirker og gravlunder

Anleggsnavn	Anleggstype	Tilstandsstatus
Greverud kirke	Grøntanlegg	God
Kolbotn kirke	Grøntanlegg og naturtomt	God
Kolbotn gravlund	Gravlund	Middels
Oppegård kirke og gravlund	Gravlund	Middels
Sofiemyr kirke	Grøntanlegg	Middels

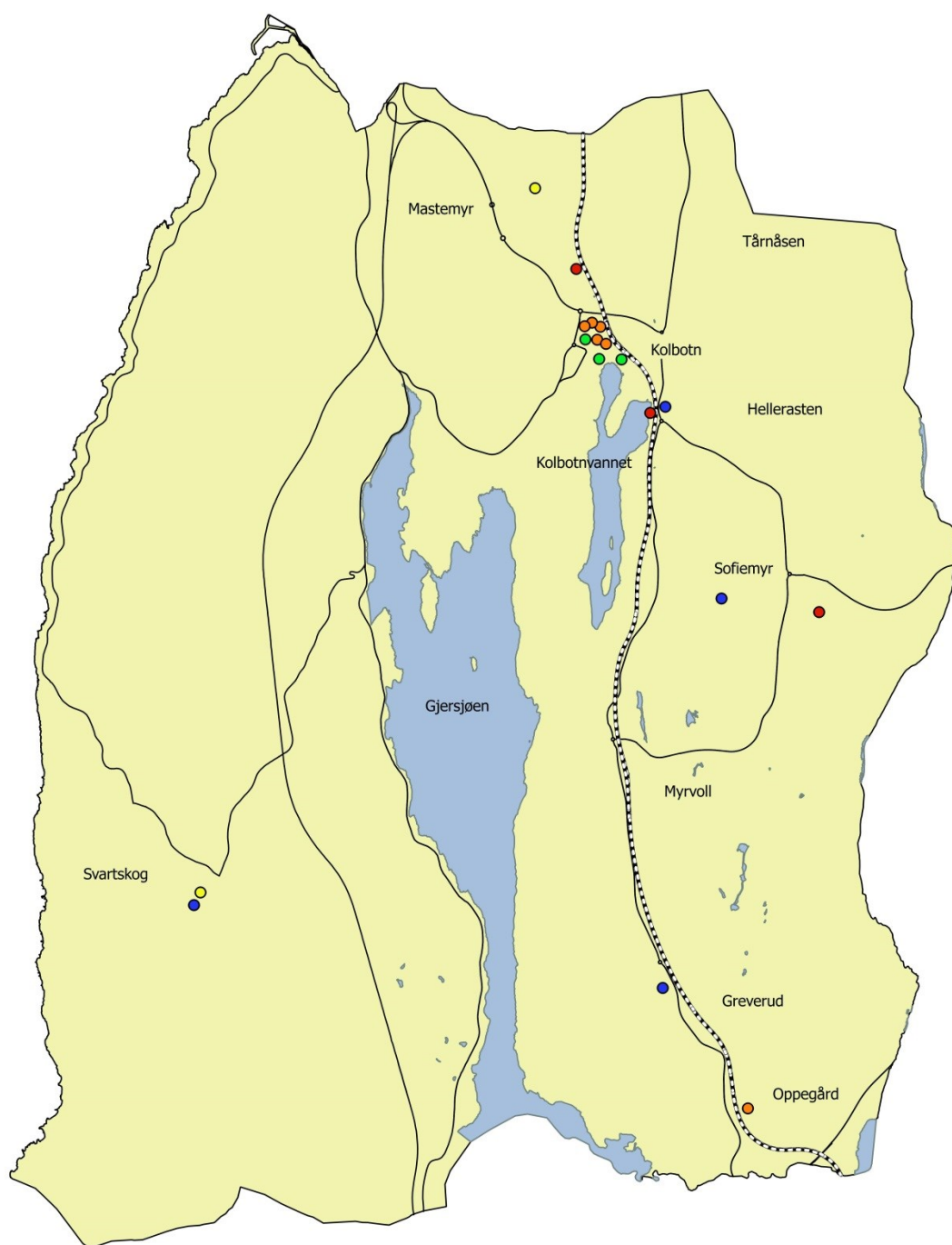
4.10 Parkareal og sentrumsnære områder

Anleggsnavn	Anleggstype	Tilstandsstatus
Rådhuset	Parkanlegg	Middels
Sidebygning til Rådhuset	Grøntanlegg	Middels
Kolbotnveien 28	Naturtomt	Middels
Kolbotn torg	Torg med mye planter	Middels
Kolbotnveien forbi Kolbotn torg	Buskbeplantning langs vei	Middels
Miljøgata	Gate med gatetrær	God
«Generasjonsparken»	Parkanlegg med lekeapparater	God
Oppegård stasjon	Grøntanlegg	Middels

4.11 Andre kommunale grønntanlegg

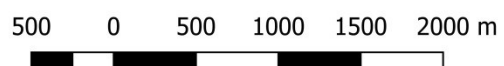
Anleggsnavn	Anleggstype	Tilstandsstatus
Driftsstasjonen Sofiemyrveien 8	Noe grønntanlegg	Middels
Skogsland	Hageanlegg og brygge	Middels
Realskolebygget	P-plass med noe grønt	Middels

4.12 Oversiktskart over kirker, gravlunder, parkareal, sentrumsnære anlegg og andre kommunal grøntanlegg

Tegnforklaring

- Kirker [4]
- Gravlunder [2]
- Parkareal [3]
- Sentrumsnære anlegg [6]
- Andre kommunale grøntanlegg [3]

5 Investeringer og driftstiltak

Skjøtelsesplanen beskriver hovedsakelig driftsoppgaver og standard for dette jevnt utover hele året, men for å kunne gjennomføre beskrivelsene er det behov for betydelige løft i flere anlegg. Når man har satt hvilket kvalitetsnivå man skal ha på de respektive anlegg man skal skjøtte, og gjort de nødvendige investeringer slik at man har passert et minimumsnivå med hensyn på kvalitet og sikkerhet, vil skjøtelsesplanen være et verktøy som skal sikre bevaring av de kvalitetene man har etablert.

5.1 Prioriteringer 2017-2019

I perioden 2017-2019 er det lekeplasser og sentrumsnære grøntanlegg som står i fokus.

Gjennomgang av lekeplasser på skoler, barnehager, og lekeplasser på kommunal grunn høsten 2016 synliggjorde behovet for å gjennomføre investeringer slik at anleggene blir sikre og funksjonelle. Det ble bevilget 10 mill. kr til oppgradering av lekeplassene ved skoler og barnehager i 2017-budsjettet, og dette vil gi et stort løft for skoler og barnehager. Likevel er det viktig at man sørger for kontinuitet i bevilgningene. Lekeplassutstyr blir slitt over tid og det vil fortsatt være behov for utskifting av apparater i årene fremover, da det nå i hovedsak er de apparatene som må erstattes som skiftes ut. Flere lekeplasser på kommunal grunn har behov for et tilsvarende løft i årene som kommer, og det bør også avsettes tilstrekkelige midler til at dette lar seg gjennomføre raskt.

Mange sentrumsnære anlegg har i dag en del mangler i form av utgått og/eller dårlig etablert beplantning og ikke minst ugressproblematikk. Anleggene brukes av og gir opplevelser for mange, og de bør derfor gis prioritert i form av investeringer og økt skjøtsel med fokus på sunne biotoper.

Det er videre et mål å sette i gang et samarbeid med Ski kommune for utarbeidelse av en strategiplan for bekjempelse av fremmede arter. Dette samarbeidet vil initieres av Oppegård kommune allerede høsten 2017.

5.1.1 Prioriteringer 2017

Det skal det gjennomføres en betydelig oppgradering av lekeplassene på skoler og barnehager. Det vil i tillegg til behovet for erstatning av utgått utstyr, være behov for generell oppgradering av uteområdene. I flere tilfeller er behovet for oppgradering av anlegget en forutsetning for å få plassert ut nytt utstyr. Flere av anleggene er meget nedslitte. Disse tiltakene må derfor gjøres parallelt med utskifting av utstyr. Arbeidet vil med stor sannsynlighet videreføres inn i 2018.

5.1.2 Prioriteringer 2018

Det er planlagt en grundig gjennomgang av samtlige lekeplasser på kommunal grunn. Gjennomgangen skal avdekke lekeplassenes plassering, bruksverdi og tilstand. På bakgrunn av denne gjennomgangen skal det avklares hvilke lekeplasser som skal oppgraderes og hvilke som skal avvikles.

5.1.3 Prioriteringer 2019

Sentrumsnære anlegg skal systematisk gjennomgås for å se behovet for utskifting av beplantning, og oppgradering av anleggene på et generelt grunnlag. Det bør velges beplantning som gir befolkningen varierte årstidsopplevelser, med et sommerblomstprogram som varierer fra år til år.

5.2 Ressurser og tiltaksprioriteringer

Skjøtelsesplanen legger opp til at man skal kunne frigjøre noe av kommunens ressurser for å kunne ta tak i områder der man har behov for å drive mer aktivt skjøtsel. Dette kan oppnås som følger:

- Skjømte noen områder med større intervaller enn det man gjør i dag, eksempelvis å la gresset gro lengre før man klipper det.
- Samarbeide med frivilligheten / organisasjoner slik at de helt eller delvis kan overta noen av de oppgaver som i dag utføres av kommunen.

På denne måten kan man oppnå en tilpasset skjøtsel, drift og vedlikehold der prioriterte områder kan skjømmes oftere og/eller med høyere kvalitet, mens andre områder kan skjømmes ved bruk av mindre ressurser uten at dette går ut over kvaliteten.

I tabell 5.2.1, 5.2.2 og 5.2.3 er dette konkretisert for respektive anlegg. Beskrivelsene av skjøtsel, drift og vedlikehold er basert på Norsk Standard NS 3420-ZK: 2016-Skjømtsel og drift av park- og landskapsområder samt NS 3420-Z: 2017-kap. ZJ- Drift og vedlikehold av idretts- og aktivitetsanlegg. Kommunens beskrivelse er markert med *

Standarden opererer med kvalitetsklasser og beskriver hver kvalitetsklasse inngående. Der hvor det er hensiktsmessig avviker kommunen fra standarden, og opererer med egen kommunal beskrivelse. Dette blir gjort fordi standarden ikke beskriver den skjømmelsen som er ønskelig for det kommunale anlegget. Skjøtelsesbeskrivelsene skal fungere som arbeidsinstruks for driftsavdelingen Park og idrett.

5.2.1 Grøntanlegg i parker, friområder, ved kommunale bygg og noen utvalgte gateløp.

Prioritet	ANLEGG	plen	grasbakke	blomstereng	busker	sommerbl	stauder	ros	HELHETS INNTRYKK OG DRIFTSESONG	SØPPEL OG RENHOLD
1	Rådhusparken	1			2	*	2		Anleggene skal ha høyest prioritet og fremstå som nær perfekte anlegg med svært høye krav til finish. Toalettanlegg skal være åpne og rene i driftssesongen.	I driftssesongen skal anleggene ha daglig søppelrenovasjon og det skal renholdes etter behov.
	Sidebygning Rådhuset	1			2	*	2			
	Kolbotn torg				2	*				
	Sommerblomster i sentrum					*				
	Generasjons-parken	1	2	1	2	*	2	2	Driftssesong gjelder hele året.	
	Kirker og gravlunder	1	2		2	*	2	2		
	Miljøgata og Kolbotnveien forbi Kolbotn torg				2					

2	Pleie- og omsorgsboliger	2	2	2	*	2	2	Dette er typiske grøntanlegg som skal fremstå som velholdte og attraktive, med høye krav til finish i inngangspartier og typiske oppholdssoner. Driftssesong er normalt vekstsesong	I driftssesongen skal anleggene normalt ha ukentlig søppelrenovasjon og renhold. Frekvensen økes ved behov.
3	Skole- og barnehage anlegg	3	3	3		2		Dette er anlegg med hovedfokus på aktivitet. Det skal legges vekt på at anlegget fungerer godt gjennom hele bruks sesongen. Anleggene skal fremstå ryddige og velholdte. Driftssesong hele året	Anleggene skal normalt ha søppelrenovasjon og eventuelt renhold i forbindelse med annen drift på stedet.
	Lekeplasser på kommunal grunn	4	3	4					
4	Randsoner i bolig-områder	4	3	3				Anleggene skal fremstå som ryddige.	Evt. renovasjon ved melding eller ved behov.
	Kommunale utleieboliger	3	3	3				Driftssesong er normal vekstsesong.	
	Skogsland	3	3	3					

5.2.2 Friområder og naturområder:

Prioritet	ANLEGG	plen	grasbakke	busker	HELHETSINNTRYKK OG DRIFTSESONG	SØPPEL OG RENHOLD
1	Randsone ved Kolbotnvannet i sentrum (veslebukta) Tussetjern	2	2	3	Området skal fremstå som rent, ryddig og velholdt. Driftssesong i forhold til bruk. Toalettanlegg skal være åpne og rene i driftssesongen. Driftssesong: Badeplasser; mai-sept. Øvrig vekstsesong.	I driftssesongen skal anleggene ha daglig søppelrenovasjon og renhold etter behov
2	Generell randsone og oppholdsarealer ved Kolbotnvannet	3	3	4	Anleggene skal fremstå som velholdte, ryddige og bruksvennlige.	Rutinene tilpasses vær og bruk. Normalt renovasjon 2 ganger pr uke, men frekvensen økes ved behov.
3	Turløyper		3	4	Anleggene skal fremstå som bruksvennlige og ryddige. Universelt utforma turveier skal være tilgjengelig for alle, hele barmarksesongen.	Renovasjon og kontroll på våren og høsten og ellers ved melding/behov
4	Naturområder	4	3	4	Områdene kan ha et naturlig preg eller mer kultivert der en ønsker å ta vare på/reetablere kulturlandskap.	Eventuell renovasjon ved melding eller ved behov.

					Driftssesong: ved behov	
--	--	--	--	--	-------------------------	--

5.2.3 Idrettsanlegg, aktivitetsanlegg og nærmiljøanlegg:

Prioritet	ANLEGG	TYPE ANLEGG	DRIFTBESKRIVELSE	RENHOLD/VEDLIKEHOLD OG DRIFTSESONG
1	Sofiemyr idrettspark	Stadion fotball	*Kvalitetsklasse 1	Regelmessig fjerning av søppel. Enkle reparasjoner/arbeider for å bevare anleggene. Driftes hele brukssesongen.
		Stadion friidrett	NS3420-ZJ4.215 kvalitetsklasse 2	
		Stadion tribuneanlegg	Feiing og renhold	
		Matchbanen fotball	*Kvalitetsklasse 2	
		Matchbanen tribuneanlegg	Feiing og renhold	
		Bane Vest	*Kvalitetsklasse 2	
		Bane Øst	*Kvalitetsklasse 2	
		Mellomfeltet	*Kvalitetsklasse 2	
		Kunsgressbane	*	
		Sandvolleyballbane	NS3420-ZJ44.215	
	Østre Greverud idrettspark	Grusbane	NS3420-ZJ4.214	
		Kunstgressbane	*	
2	Skoleidretts-anlegg inkl. islegging av grusbane Nærmiljøanlegg Ballbinger Pyramiden Tømtbanen Skiløyper			Anleggene skal fremstå som velholdte, ryddige og bruksvennlige. Toalettanlegg skal være åpne og rene i driftssesongen. I skisesongen prioriteres lysløyper foran andre skiløyper. Driftssesong i forhold til bruk, badeplasser; mai-september
3	Oppegårdbanen Svartskogbanen	Naturgress	*Kvalitetsklasse 2	Anleggene skal fremstå som bruksvennlige og ryddige. Islegging på Svartskogbanen. Driftssesong i forhold til bruk.

6 Vedlegg 1 Skjøtselsbeskrivelser

Alle anlegg har flere ulike elementer som skal skjøttes, driftes og vedlikeholdes. Kvalitet på skjøtsel, drift og vedlikehold kan variere på samme type element i ulike anlegg. Kvalitetsklassene er basert på NS 3420-ZK: 2016 – Skjøtsel og drift av park- og landskapsområder og NS 3420-Z: 2017- Drift og vedlikehold, samt kommunens egen driftsbeskrivelse,

Eksempler på elementer i anlegg som skal driftes kan være grusbaner, kunstgressbaner, stauder, trær og benker.

Oversikten gir en komplett beskrivelse av hvordan alle elementer i alle anlegg og i alle områder skal skjøttes og driftes.

6.1 Idrettsanlegg og aktivitetsanlegg

Type beskrivelse og eventuell kvalitetsklasse	Type element	Beskrivelse av skjøtsel, drift og vedlikehold
Kommunens beskrivelse Kvalitetsklasse 1	Drift og vedlikehold av grusbaser-sommerdrift	Gresset skal holdes i jevn høyde mellom maks 65 mm og min. 30 mm. Det skal være minimum høyde før kamp. Banen merkes før hver kamp. Mål og nett holdes i orden. Banen vannes etter behov. Gresset skal gjødsles ved behov. Det skal re-sås når nødvendig og matta skal vertikal skjæres og luftes regelmessig.
Kommunens beskrivelse Kvalitetsklasse 2	Drift og vedlikehold av grusbaser-sommerdrift	Gresset skal holdes i jevn høyde mellom maks 65 mm og min 40 mm. Det skal være minimumshøyde før hver kamp. Banen merkes før hver kamp. Mål og nett holdes i orden. Det skal vannes, gjødsles og re-sås ved behov. Vertikalskjæres og luftes ved behov
Kommunens egen beskrivelse	Drift og vedlikehold av kunstgressbaner – sommerdrift	<u>Tiltak før sesongstart:</u> Banen skal befares før overtagelse fra vinterdrift. <u>Ukentlig vedlikehold:</u> Banen skal børstes/slåddes minimum 1-2 ganger pr. uke. Kontroll av linjer og skjøter. Etterfylling av granulat, sjekk spesielt målområder, corner og midtpartier. Målinger av granulat foretas på faste målepunkter og dette skal loggføres. Løsgjøring/harving skal utføres 1 g. pr. uke. <u>Månedlig vedlikehold:</u> Topprens: skal utføres 2-3 ganger pr. mnd. Dyprens skal utføres 2 ganger i driftssesongen. Etterfyllinga av granulat. Sjekk fri stråhøyde. Maks 15 mm fri stråhøyde, dvs. 25 mm med granulat Merknad: uønsket materiale som snus, tyggegummi, løv, barnåler, mose m.m. skal fjernes.

		<u>Driftssesong: 01.04-31.10</u> Se for øvrig vedlegg: Driftsinstruks for kommunale kunstgressbaner i Oppegård.
Kommunens egen beskrivelse	Drift og vedlikehold av kunstgress i ballbinge - sommerdrift	Behov for vedlikehold/reparasjoner meldes forvalter.
NS 3420-ZJ4.214 Kvalitetsklasse 2	Drift og vedlikehold av grusbane-sommerdrift-fotball	Toppdekket skal ha jevn tykkelse og tilfredsstillende fasthet. Overflatens planhet skal være < 40 mm på 3 m lengde. Banen skal slåddes for å gjenopprette kravet til planhet. Utførelsen skal oppnå nødvendig fasthet til bruken. Ugras skal fjernes når det er til sjenanse for funksjonen/aktiviteten.
Kommunens egen beskrivelse	Drift og vedlikehold av grusbane for petanque-sommerdrift	Behov for vedlikehold/reparasjoner meldes forvalter. Banen skal holdes fri for ugras under sesong.
NS 3420-ZJ4.215 Kvalitetsklasse 2	Drift og vedlikehold av kunststoffbaner sommerdrift-friidrett	Overflaten skal rengjøres årlig ved suging, lett feiing, spyling eller blåsing. Banen skal kontrolleres for skader før driftssesongen, før viktig idrettsarrangement og minst hver 2. måned. Banen skal kontrolleres for skader etter arrangement av annen kategori enn idrett.
NS 3420-ZJ4.215	Drift og vedlikehold av sandflater-sommerdrift - volleyball	Utførelse: Løv og avklipp skal fjernes Hardpakket sandlag skal løsgjøres i 20 cm dybde Sand skal tilbakelegges innenfor kantavslutningen Sand skal fordeles og overflaten skal jevnes Ettersyn av kantavslutning/overgang skal utføres Andre krav: det skal etterfylles sand ved behov

Type beskrivelse og eventuell kvalitetsklasse	Type element	Beskrivelse av skjøtsel, drift og vedlikehold
NS 3420-Zj4.321	Drift og vedlikehold av utendørs isanlegg-naturis	<u>Tiltak før sesongstart:</u> Banen skal holdes fri for snø frem til vanning starter. MERKNAD: Dette for å få mest mulig frost eller tele i bakken før etablering av isbane og for å unngå ujevnheter som dannes på grunn av snø og snøslaps som fryser til. Ved grusbaner som underlag skal banen slåddes eller vales før frost. <u>Tiltak i sesongen:</u> Isflates areal skal opprettholdes gjennom sesongen. MERKNAD:

		Det anbefales at istykkelsen er ca. 10 cm. Isen skal skrapes før preparering eller vanning. Banen skal brøytes ved snøfall og før neste preparering eller vanning. Sandfangkummer skal inspiseres og tømmes ved behov.
Kommunens egen beskrivelse	Drift og vedlikehold av kunstgressbaner - vinterdrift	<u>Tiltak før sesongstart:</u> Banen skal befares før sesongstart. <u>Tiltak i sesongen:</u> -Banen skal måkes når det snør, ikke vent til dagen etter. -For ikke å skade kunstgresset må man bruke riktig brøyteutstyr. Bruk plog som kan justeres i høyden og som har buet skjær som får snøen til å rulle. Skjæret skal ikke kjøres for lang ned mot gressflaten, slik at gresset kan skades. -Kant på plog eller annen maskin må være gummibelagt. -Ved all kjøring/vedlikehold skal det kjøres med lette traktorer/-maskiner med gressdekk og en totalvekt på maks 2.5 tonn. Hjultrykket skal være under 0,75 kg/cm². Full snølast på et vinterskjær gir enorm tyngde mot underlaget. -Snøfreser kan brukes på kantene av banen for å frese/-kaste snøen ut av banen og inn på duken som skal samle opp granulater som følger med snøen. Det er viktig å stille fres i riktig vinkel slik at snøen ikke havner andre steder enn på duk eller asfalt. -På oppvarmede baner, blir som regel den nederste snøen fuktig og ved kjøring eller annen aktivitet på banen før all snø er borte, kan det lett bli is. Derfor så lite kjøring på banen som mulig. <u>Driftssesong:</u> 01.04-31.10 Se for øvrig vedlegg; Driftsinstruks for kommunale kunstgressbaner i Oppegård. Under kommer beskrivelse om jeg har funnet i standarden Banen skal slåddes umiddelbart etter bruk av avisningsmidler. Merknad 1: Ved større snømengder eller våt snø (tung snø), hvor det er fare for skade på kunstgresset bør snøfreser benyttes. Merknad 2: Ved bruk av spesialskjær bør man kunne kjøre hele banen på tvers. Løse skjøter og andre skader på kunstgresset skal rapporteres umiddelbart til forvalter og repareres i henhold til leverandørens krav. I forbindelse med vedlikeholdsarbeid skal målbur, hjørneflagg og løst utstyr flyttes til anvist sted. Sandfangkum skal holdes åpen ved at is og snø fjernes Eksterne deponeringsplasser for snø skal avklares før sesongstart Tiltak ved sesongslutt: Banen skal befares etter sesongavslutning Sandfangkummer skal inspiseres og tømmes Ifyllingsmateriale som blir liggende utenfor kunstgressbanen,

		skal fjernes eller tilbakeføres når vintersesongen er over. Merknad: For oppsamling og gjenvinning av ifyllingsmateriale og for beskyttelse av miljø og underlag bør fiberduk legges under oppsamlingsplass for snø. For å hindre skade på tilstøtende områder som kan skyldes vinterdrift av banen, må det gjøres tiltak for oppsamling av ifyllingsmateriale. Ifyllingsmateriale skal tilbakeføres i henhold til kunstgressleverandørs anbefalinger.
--	--	--

6.2 Naturområder og vann

6.2.1 Grunnleggende prinsipper

Naturmangfoldloven § 6 (Generell aktsomhetsplikt)

Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med målene i §§ 4 og 5.

Vannressursloven (§11)

Langs bredden av alle vassdrag med årssikker vannføring skal det opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr. Kantsoner langs vassdrag trues av utbygging og andre tiltak. Fylkesmannen kan gi dispensasjon fra dette kravet.

Miljøinformasjonsloven § 8 (Det offentlige ansvar for å ha og tilgjengeliggjøre miljøinformasjon)

Forvaltningsorganer som nevnt i § 5 første ledd bokstav a skal på et overordnet nivå ha miljøinformasjon som er relevant i forhold til sine egne ansvarsområder og funksjoner, og gjøre denne informasjonen allment tilgjengelig.

Miljøinformasjonsloven § 9 (Kunnskap om miljøforhold i egen virksomhet)

Enhver virksomhet som omfattes av kapittel 3 eller 4, plikter å ha kunnskap om forhold ved virksomheten, herunder dens innsatsfaktorer og produkter, som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet.

6.2.2 Rutiner ved utføring av tiltak som berører natur

Hovedoppgave	Deloppgave	Tips
Undersøk	- Er det registrert naturverdier som kan bli direkte eller indirekte berørt av tiltaket? - Har vi god nok kunnskap? - Trenger vi tillatelser?	Se spesielt etter: verdifulle naturtyper, utvalgte naturtyper, prioriterte arter, rødlistede arter, fremmede arter, viktige viltområder, kantsone til vassdrag, spesielle reguleringsbestemmelser. NB: Dvergålegras ble prioritert art fra 22. mai 2015. Frem til strandsonen langs Oppegårds kystlinje er kartlagt, må det kartlegges før tiltak/inngrep utføres. Noen særlig sårbare arter, f.eks. hekkeplasser og rovfugler, er unntatt offentligheten.

Sjekk med andre berørte lover/myndigheter	Eksempler (ikke uttømmende liste): • Naturmangfoldloven §6 (aktsomhetsplikten) • Naturmangfoldloven § 49 (utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde) • Forskrifter, f.eks. for verneområder. • Reguleringsbestemmelser • Vannressursloven § 11 • Forurensningsloven • Motorferdselsloven • Markaloven • Plan- og bygningsloven	Tenk igjennom prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 Fylkesmannen er myndighet for verneområder. Berøres kantvegetasjon til vassdrag? Fylkesmannen er myndighet.
Informer ansvarlig i Samfunnsutvikling	• Informer om hva tiltaket går ut på, kunnskapsgrunnlaget og deres foreløpige vurdering	
Innhent eventuelle nødvendige tillatelser	• Ved behov, søk nødvendig tillatelse fra andre virksomheter i kommunen, Fylkesmannen, Landbrukskontoret, etc.	

6.2.3 Rutiner for behandling av ny kunnskap

- All ny kunnskap om naturmangfold (inkludert, men ikke begrenset til forekomster av rødlistearter, forekomster av svartelistearter, naturtypekartlegginger, tap av kartlagt naturtype, vilttråkk) må umiddelbart videreformidles til ansvarlig i Seksjon for samfunnsutvikling.

6.2.4 Skog

Kommuneskogen skal driftes etter forslag fra Skogressursrapporten utarbeidet av planavdelingen i Viken Skog. Skjøtsel og drift av skogen foretas i samarbeid med Skogbrukssjefen i Follo.

En skal etterstrebe et variert skogbilde der all drift ivaretar:

- Biologisk mangfold
- Viktige rekreasjonsverdier
- Åpen skog langs hoved turveier
- Åpning av viktige utsiktspunkter.

6.2.5 Trær i friområder

Det er et løpende behov for felling og skjøtsel av trær friområder. Det foreligger ikke pr. dags dato en oversikt over hvor omfattende dette behovet er.

Innbyggere kan søke om tre-felling på kommunale eiendommer og friområder. Kommunen feller først og fremst risikotrær. Utover dette feller vi trær hvis vi har kapasitet. Tillatelser til felling gis av faglig ansvarlig i Virksomhet UTE, etter at området er befart og faglig vurdering er gitt.

Prosedyre for søknad om tre-felling

Det ligger en link på kommunens hjemmesider som opplyser om hvordan innbyggerne kan søke om å få lov å felle trær, eller melde inn trær de mener bør felles.

<http://www.oppegard.kommune.no/bolig-og-eiendom/soeknad-om-trefelling>

Søknader blir behandlet i vinterhalvåret, kommunen tillater aldri felling i fuglenes hekketid.

Vi vurderes følgende før trær tillates felt;

- Er trærne en fare for barn som leker, folk som ferdes i området eller for bygninger?
- Hindrer trærne sol og lys i forhold til plassering/ høyde/ tetthet?
- Trærnes art, alder og kondisjon
- Estetiske vurderinger i området som helhet
- Klimatiske forhold, spesielt økt vind
- Enighet/uenighet i nabolaget
- Hensyn til biologisk mangfold på stedet
- Granelova

6.2.6 Ferskvann og våtmark

Type beskrivelse og eventuell kvalitetsklasse	Type element	Beskrivelse av skjøtsel, drift og vedlikehold
Kommunens egen beskrivelse	Vann og bekker	Kanter og bredder skal være i god stand. Vegetasjon som fører til gjengroing, endringer i bruk, vannstand og landskapsbilde skal kontrolleres og eventuelt reduseres regelmessig. Vassdrag som inngår i kommunens VA system har delt ansvar mellom drift vann-avløp og drift park-idrett. VA har ansvaret for at vannløpet har tilstrekkelig kapasitet, mens PI skal skjøtte vegetasjonen i kantonene. Det skal legges vekt på å fjerne vegetasjon som kan være til hinder for vannløpet. Det skal bestrebes å kontrollere tilveksten av uønskede arter og nye bestander som meldes inn til ansvarlig i virksomhet UTE og ansvarlig i virksomhet SAM.
Kommunens egen beskrivelse	Badeplasser	Områder med høy bruksfrekvens og kommunal vedlikeholdsplikt, kontrolleres årlig for evt. farlig forhold.

6.2.7 Skjøtsel av naturvernområdet Slørene ved Gjersjøen

Det er under utarbeidelse en egen plan for dette området. I utkast til skjøtelsplan er følgende tiltak listet opp:

- Gjenåpning av kanalene fra bekken og inn mot våtmarken.
- Hugging og fjerning av uønsket svartor på slåttemarka.
- Fjerning av store oppsamlinger av kvist og annen død vegetasjon i bekkeløpet, samt fjerning av enkelte trær som i umiddelbar fremtid vil falle over bekken.
- Utarbeidelse av informasjonsplakat som sier noe om området, hvilke fugler som holder til i dette området, hvilke hensyn som bør tas og et kart som viser turstiene.
- Merking av turstier for å kanalisere ferdsel slik at hekkeområder skånes og deler av området får bedre tilgjengelighet.
- Etablering av et fugletittetårn.

6.3 Skjøtsel av plen

Type beskrivelse og kvalitetsklasse	Type element	Beskrivelse av skjøtsel, drift og vedlikehold
NS 3420-ZK2.1 Kvalitetsklasse 1	Plen	Næringsbalanse: Optimal vekst Klipping: Grashøyden skal være mellom 40 og 60 mm. Klipping mot sokler og kanter mv: Graset høyde inntil sokler, murer mv. samt rundt stolper og trær skal være lik tilgrensende grasflate. Avklipp: skal være finfordelt eller fjernes Ugras: Skal fremstå ugrasfri <u>Merknad:</u> Ved gode vekstforhold kan det antas at en grashøyde på 40-60 mm tilsvarer klipp ca. hver 5 dag.
NS 3420-ZK2.1 Kvalitetsklasse 2	Plen	Næringsbalanse: Sunn vekst hele vekstsesongen Klipping: Grashøyden skal være mellom 50 og 110 mm. Klipping mot sokler og kanter mv: Graset høyde inntil sokler, murer mv. samt rundt stolper og trær skal ha maksimal høyde 140 mm. Avklipp: Avklipp skal ikke ligge i klumper Ugras: Ensartet plen der innslag av noe ugras tolereres. <u>Merknad:</u> Ved gode vekstforhold kan det antas at en grashøyde på 50-110 mm tilsvarer klipp en gang hver uke.
NS 3420-ZK2.1 Kvalitetsklasse 3	Plen	Næringsbalanse: det skal ikke oppstå vekststagnasjon Klipping: Grashøyden skal være mellom 70 – 150 mm. Klipping mot sokler mv.: Gras inntil sokler, murer mv. samt rundt stolper skal ha maksimal høyde på 200 mm. Avklipp: Avklipp skal ikke hindre graset vekst. Ugras: ugras skal ikke utkonkurrere graset. <u>Merknad:</u> Ved gode vekstforhold kan det antas at en grashøyde på 70 – 150 mm tilsvarer klipp ca. hver 2. uke.
NS 3420-ZK2.1 Kvalitetsklasse 4	Plen	Klipping: Grashøyden skal være mellom 80 – 200 mm. <u>Merknad:</u> Ved gode vekstforhold kan det antas at en grashøyde på 80 – 200 mm tilsvarer klipp ca. hver 3 uke.

6.4 Skjøtsel av grasbakke og blomstereng

Type beskrivelse og kvalitetsklasse	Type element	Beskrivelse av skjøtsel, drift og vedlikehold
NS 3420-ZK2.2 Kvalitetsklasse 2	Grasbakke	Slått: graset skal slås inntil tre ganger i vekstsesongen. Første slått skal skje ved avslutningen av engfloraens blomstring. Siste slått utføres før graset avmodning. Øvrig behov for slått tilpasses lokalitet. Avklipp: skal fordeles utover arealet
NS 3420-ZK2.2 Kvalitetsklasse 3	Grasbakke	Slått: Graset skal slås to ganger i vekstsesongen. Først slått bør skje ved avslutningen av engfloraens blomstring. Avklipp: Avklipp skal fordeles utover arealet
NS 3420-ZK2.2 Kvalitetsklasse 1	Blomstereng	Gras og urter skal være 100-250 mm, slått skal iverksettes tidlig i sesongen selv om maksimal høyde ikke er oppnådd. Avklipp: skal bakketørkes før det fjernes for å stimulere frøspredning.

6.5 Skjøtsel av utplantingsplanter (sommerblomster)

Type beskrivelse	Type element	Beskrivelse av skjøtsel, drift og vedlikehold
Kommunens egen beskrivelse	Utplantningsplanter (sommerblomster)	Plantene skal ha jevn og sunn vekst hele vekstsesongen. Plantene plantes i jord med langtidsgjødsel. Synlig jord skal være løs. Ugras som vokser i randsonen eller gjennom plantingene og rotugras skal ikke forekomme. Soppsykdom eller skadegjørere skal ikke hemme pryddverdien vesentlig. Plantevalg, leveringskvalitet og avstander skal gi optimal virkning fra tidlig i juli. Det skal beskjæres for å styre vekst utviklingen. Visne plantedeler skal fjernes.

6.6 Skjøtsel av stauder

Type beskrivelse og kvalitetsklasse	Type element	Beskrivelse av skjøtsel, drift og vedlikehold
NS 3420-ZK2.4 Kvalitetsklasse 2	Stauder	Omfatter skjøtsel av staudebett, markdekkende og frittstående stauder, sedumdekker, regnbett, plantevegger, samt løk og knoller som skjøttes som stauder. Næringsbalanse: Plantene skal ha jevn og sunn vekst i hele vekstsesongen. Ugras: Tilnærmet ugrasfri jord. Det skal ikke forekomme frøspredning av ugras innenfor plantefeltet. Rotugras tolereres ikke. Kanter: Kanter skal ha en jevn og presis linjeføring. Nedskjæring: Plantene skjæres ned <u>ettervinter/tidlig vår</u> . Arter skjæres ned i vekstsesong hvis de mister sin pryddverdi. Synlig jord skal være løs. Andre krav: Plantene skal ha planteavstand og dekkevne som dekker markflaten fullstendig innen 2. sesong etter planting. Visne stauder som skjemma plantefeltet males opp på stedet evt. fjernes. Åpne felt skal gjenplanteres årlig. Jordforbedring med kompost hvert 3-5 år. Plantingen skal vannes jevnlig i tørkeperioder. Det kan vurderes om en del av planteavfall kan males opp og legges ned som næring i bedet. Plantene deles etter 10 år.

6.7 Skjøtsel av busker

Type beskrivelse og kvalitetsklasse	Type element	Beskrivelse av skjøtsel, drift og vedlikehold
NS 3420-ZK2.51 kvalitetsklasse 2	Omfatter skjøtsel av buskvegetasjon, inkl. klatreplanter, som ikke skal formes	Næringsbalanse: Buskene skal ha sunn vekst i hele vekstsesongen. Ugrastoleranse: Tilnærmet ugrasfri jord. Det skal ikke forekomme frøspredning av ugras innenfor plantefeltet. Rotugras skal ikke vokse gjennom

		plantedekket eller i randsonen. Kanter og overganger: Presis linjeføring Beskjæring: Døde og skadde greiner fjernes årlig etter vintersesongen. Andre krav: Åpne buskplantinger skal ha dekke av ca. 12 cm toppbark. Dette vedlikeholdes med 3 årig intervaller. Åpne felt skal gjenplantes årlig. Jordforbedring med kompost hvert 5-10 år avhengig av behov. Plantingen skal vannes jevnlig i tørkeperioder, første vekstsesong. Løvhåndtering: Løv fjernes normalt ikke.
NS 3420-ZK2.51 Kvalitetsklasse 3	Omfatter skjøtsel av buskvegetasjon, inkl. klatreplanter, som ikke skal formes	Næringsbalanse: Det skal ikke oppstå vekststagnasjon Ugrastoleranse: Ugras skal ikke hemme plantenes vekst. Ugras som vokser gjennom plantedekket, skal ikke forekomme. Spredt ugras i randsonen godtas (høyst like halve høyden av prydplanten, men aldri over 50 cm) Kanter og overganger: Opprettholde avgrensning Beskjæring: Døde og skadde buskdeler fjernes årlig Andre krav: Åpne buskplantinger skal ha dekke av ca. 12 cm toppbark. Dette vedlikeholdes med 3 årig intervaller. Åpne felt skal gjenplantes årlig. Jordforbedring med kompost hvert 5-10 år avhengig av behov. Plantingen skal vannes jevnlig i tørkeperioder, første vekstsesong. Løvhåndtering: Løv fjernes normalt ikke.
NS 3420-ZK2.51 Kvalitetsklasse 4	Omfatter skjøtsel av buskvegetasjon, inkl. klatreplanter, som ikke skal formes	Næringsbalanse: Ingen krav Ugrastoleranse: Ugras skal ikke utkonkurrere beplantningen. Ugras over plantedekket fjernes en gang. Vedaktige ugras skal ikke etablere seg i randsonen. Kanter og overganger: Ingen krav Beskjæring: Ingen tiltak

6.8 Skjøtsel av formede busker

Type beskrivelse og kvalitetsklasse	Type element	Beskrivelse av skjøtsel, drift og vedlikehold
NS 3420-ZK2.52 kvalitetsklasse 2	Omfatter skjøtsel av buskvegetasjon som skal formes, for eksempel hekk. Formede busker skal i oppbyggingsperioden beskjæres regelmessig og på en slik måte at god forgreining og tetthet oppnås	Næringsbalanse: Buskene skal ha sunn vekst i hele vekstsesongen. Ugrastoleranse: Tilnærmet ugrasfri jord. Det skal ikke forekomme frøspredning av ugras innenfor plantefeltet. Rotugras skal ikke vokse gjennom plantedekket eller i randsonen. Kanter og overganger: Presis linjeføring Formbeskjæring: 2 ganger i vekstsesongen og justeres 1 gang. (snitt og tid tilpasses arten) Andre krav: Plantingen skal vannes jevnlig i tørkeperioder, første vekstsesong. Løvhåndtering: Løv fjernes normalt ikke.
NS 3420 – ZK2.52	Omfatter skjøtsel av	Næringsbalanse: Det skal ikke oppstå

Kvalitetsklasse 3	buskvegetasjon som skal formes, for eksempel hekk. Formede busker skal i oppbyggingsperioden beskæres regelmessig og på en slik måte at god forgreining og tetthet oppnås	vekststagnasjon Ugrastoleranse: Ugras skal ikke hemme plantenes vekst. Ugras som vokser gjennom plantedekket, skal ikke forekomme. Spredt ugras i ransonen godtas (høyst like halve høyden av prydplanten, men aldri over 50 cm) Kanter og overganger: Opprettholde avgrensning Formbeskjæring: 1 gang i vekstsesongen og justeres 1 gang. (snitt og tid tilpasses arten)
-------------------	---	---

6.9 Skjøtsel av roser

Type beskrivelse og eventuell kvalitetsklasse	Type element	Beskrivelse av skjøtsel, drift og vedlikehold
NS 3420-ZK2.6 Kvalitetsklasse 2	Rabattroser, markdekkende roser og gjenblomstrende buskroser	Næringsbalanse: sunn vekst i hele vekstsesongen Ugrastoleranse: Tilnærmet ugrasfri jord. Det skal ikke forekomme frøspredning av ugras innenfor plantefeltet. Rotugras skal ikke vokse gjennom plantedekket eller i randsonen. Kanter og overganger: Presis linjeføring Supplerende skjøtselstiltak: Skjæres tilbake om våren. Det skal skjæres tilbake for å stimulere blomstring i løpet av vekstsesongen. Skadedyr og plantesykdommer skal ikke være til hinder for plantens utvikling. Synlig jord skal være løs.

6.10 Skjøtsel av trær

Type beskrivelse	Type element	Beskrivelse av skjøtsel, drift og vedlikehold
NS 3420-ZK2.71	Trær Ved skjøtsel av trær skal det tas hensyn til treets aldersfase. Beskjæring og beskæringssnitt skal være i henhold til <u>Beste praksis for beskæring av trær</u>	Stammeskudd fjernes én gang pr. sesong. Midlertidig oppbinding fjernes når denne er overflødig, senest 3 år etter planting. Permanent tre-beskytter skal kontrolleres slik at denne ikke skader treet. Behov for tiltak meldes forvalter. For etableringsskjøtsel skal behovet for vann vurderes kontinuerlig. Det skal vannes rikelig når det vannes. Rotklumpen skal aldri tørke ut. Skjøtsel utover dette skal avtales med forvalter og det er NS 3420, som gir grunnlag for metoder.

6.11 Grønne tak

Type beskrivelse	Type element	Beskrivelse av skjøtsel, drift og vedlikehold
Kommunens egen beskrivelse.	Sedumtak	Vegetasjonen tar skade av gangtrafikk, særlig når det er frost. Bør gjødsels hver vår. Det må ryddes for annen tilvekst av andre planter. Løv og barnåler må fjernes fra dekket. Ved lang tørkeperiode bør mattene vannes. Ved skader kan man bruke eksisterende sedum hvor det er

		god vekst og spre over på de tomme områdene, gjerne med litt ny jord eller sand. Bør holdes fuktig i 1-2 uker til det har rotet seg. Kan gjerne gjødsle nyplanting i mai/juni.
Kommunens egen beskrivelse.	Gresstak	Gresset skal slås hvert år på høsten og gressavfallet skal fjernes. Det må ryddes for annen tilvekst av andre planter. Gresset skal kalkes årlig. Det skal gjødsles første året etter legging. Det skal vannes ved ekstrem tørke første året, etter dette skal gresset være i stand til å klare seg. Dette må vurderes fortløpende i svært tørre sesonger.

6.12 Turveier, plasser og løyper

Type beskrivelse	Type element	Beskrivelse av skjøtsel, drift og vedlikehold
Kommunens egen beskrivelse	Veier og plasser med grusdekke i offentlige anlegg. Sommerdrift	Etter vintersesongen skal grusdekke kontrolleres, evt. slåddes, planeres, vales og om nødvendig suppleres med aktuell grus. Slådding, skraping evt. valsing foretas gjennom året når dette er nødvendig for å holde toppdekket med en jevn overflate. Løv skal fjernes Ugrasbeskjempelse i anlegg med prioritering 1 og 2.
Kommunens egen beskrivelse	Veier og plasser med grusdekke i friområder. Sommerdrift	Etter vintersesong skal grusdekke kontrolleres, evt. sloddes, planeres, valsen og om nødvendig suppleres med aktuell fraksjon. Etter kraftig nedbør skal også utsatte veistrekk kontrolleres og eventuelt repareres. Grøfter, sluk og stikkrenner kontrolleres og rengjøres min. 1 g. pr. år og ved behov utover dette. Årlig kantklipping i hovedløypene, juni-juli
Kommunens egen beskrivelse	Samlepost for alle faste belegg i offentlige anlegg. Sommerdrift	Ugrasbekjempelse utføres på aktuelt belegg, min. 1 g. pr. sesong. Belegg og kanter kontrolleres årlig, og mindre reparasjoner utføres i sommerhalvåret Større reparasjoner vurderes løpende.

Type beskrivelse	Type element	Beskrivelse av skjøtsel, drift og vedlikehold
Kommunens egen beskrivelse	Brøyting av veianlegg og plasser ved institusjoner, skoler og barnehager. Vinterdrift	Brøytekart utarbeides av kommunen.
Skiforeningens egen beskrivelse	Skiløyper Vinterdrift.	Løypeoppkjøring utføres av skiforeningen. Virksomhet UTE er ansvarlig for lys.

6.13 Lekeplasser og aktivitetsanlegg

Type beskrivelse	Type element	Beskrivelse av skjøtsel, drift og vedlikehold																								
Ettersyn skal utføres i henhold til kommunenes ettersynsprogram. Lekeutstyr og fallunderlag på lekeplasser skal kontrolleres og suppleres/repareres i henhold til NS-EN 1176 og NS-EN 1177	Drift av lekeplass og nærmiljøanlegg. Gjelder ettersyn og drift av elementer og utstyr for lek og aktivitet. NB: gjelder også for elementer som ikke kategoriseres som lekeplassutstyr, eksempelvis fotballmål, basketstativer etc.	Lekeplasser og nærmiljøanlegg skal fremstå ryddig, velholdt og bruksvennlige hele året. Ettersynsprogram for utstyr og installasjoner: Definisjoner: Visuelt ettersyn utføres for å oppdage farer som kan skyldes hærverk, bruk eller værforhold <u>Kompetansekrav:</u> Ikke krav til fagkompetanse. Funksjonsettersyn: Detaljert ettersyn med sikte på å undersøke utstyrets virkemåte og stabilitet, særlig med hensyn til slitasje. <u>Kompetansekrav:</u> dokumentert opplæring, lekeplasskontroll Årlig hoved ettersyn: Kontroll av den generelle sikkerheten til utstyr, fundamenter og underlag eks. virkningene av værforhold, synlige tegn på rust eller råde og enhver endring i utstyrets sikkerhet som skyldes utførte reparasjoner, tilføyelser eller utskiftning av deler. Den generelle sikkerheten på det aktuelle lekearealet, inkl. naturmark kontrolleres, eks gjerder, stein og trær. <u>Kompetansekrav:</u> Dokumentert opplæring, lekeplasskontroll. Frekvens for ettersyn: <table><tr><th>Anleggstype</th><th>Visuelt ettersyn</th><th>Funksjons- ettersyn</th><th>Årskontroll</th></tr><tr><td>Skoler/ nærmiljøparker</td><td>Daglig</td><td>Hver 3. mnd</td><td>Årlig okt-apr</td></tr><tr><td>Barnehager</td><td>Daglig</td><td>Hver 3. mnd</td><td>Årlig okt-apr</td></tr><tr><td>Balløkker m/idrettsutstyr</td><td>Ukentlig</td><td>Hver 3. mnd</td><td>Årlig okt-apr</td></tr><tr><td>Offentlig lekeplass</td><td>Ukentlig</td><td>Hver 3.mnd</td><td>Årlig okt-apr</td></tr><tr><td>Gapahuker/lavover m/tilhørende anlegg</td><td>Ukentlig</td><td></td><td>Årlig okt-apr</td></tr></table> Feilretting og vedlikehold Definisjoner: A-feil: kan medføre død. B-feil: kan medføre varig mén C-feil: kan medføre mindre skader uten varig mén	Anleggstype	Visuelt ettersyn	Funksjons- ettersyn	Årskontroll	Skoler/ nærmiljøparker	Daglig	Hver 3. mnd	Årlig okt-apr	Barnehager	Daglig	Hver 3. mnd	Årlig okt-apr	Balløkker m/idrettsutstyr	Ukentlig	Hver 3. mnd	Årlig okt-apr	Offentlig lekeplass	Ukentlig	Hver 3.mnd	Årlig okt-apr	Gapahuker/lavover m/tilhørende anlegg	Ukentlig		Årlig okt-apr
Anleggstype	Visuelt ettersyn	Funksjons- ettersyn	Årskontroll																							
Skoler/ nærmiljøparker	Daglig	Hver 3. mnd	Årlig okt-apr																							
Barnehager	Daglig	Hver 3. mnd	Årlig okt-apr																							
Balløkker m/idrettsutstyr	Ukentlig	Hver 3. mnd	Årlig okt-apr																							
Offentlig lekeplass	Ukentlig	Hver 3.mnd	Årlig okt-apr																							
Gapahuker/lavover m/tilhørende anlegg	Ukentlig		Årlig okt-apr																							

		Ved visuelt ettersyn	Ved funksjons- Ettersyn	Ved årskontroll
		Fjerne glasskår og stein i underlaget. Oppdage farer som følge av hærverk, bruk og værforhold. Oppdage ødelagte deler og fundamenter. Melde fra til UTE ved feil.	Detaljert ettersyn med sikte på å undersøke utstyrets virkemåte og stabilitet, særlig med hensyn til slitasje. Vurdere behov for annet vedlikehold for å ivareta funksjonskrav på området og iverksette nødvendige tiltak. Utbedre A-feil umiddelbart. Utbedre B-feil innen 1 mnd. Utbedre C-feil innen 3 mnd.	Kontroll av den generelle sikkerheten til utstyr, fundamenter og underlag eks. virkningene av værforhold, synlige tegn på rust eller råte og enhver endring i utstyrets sikkerhet som skyldes utførte reparasjoner, tilføyelser eller utskiftning av deler. Den generelle sikkerheten på det aktuelle lekearealet, inkl. naturmark kontrolleres, eks. gjerder, stein og trær. Dette gjøres i henhold til forskrift og NS Utbedre A-feil umiddelbart. Utbedre B-feil innen 1 mnd. Utbedre C-feil innen 3 mnd.

6.14 Utstyr, installasjoner og konstruksjoner

Element	Frekvens for ettersyn
Benker, benk m/bord etc	Ettersyn 1 gang pr. år, eller repareres ved skade
Plantebeholdere og trebeskyttere	
Kunstverk og skulpturer	
Stolper, flaggstenger, sykkelstativ mv.	
Avfallsbeholder og container	
Informasjonsskilt og tavler	
Utstyr for vannaktivitet, brygger, bøyer og ramper etc.	
Gjerder og rekkverk	
Porter, veibommer, sluser	
Overvannsanlegg, stikkrenner, sluk mv.	
Vanningsanlegg, inkl. hydranter og tilleggsutstyr.	
Belysning i parker, aktivitetsanlegg og friområder	

Toalett på friområder	
Broer, trapper, lettbygg, skur, etc.	
Murer og kanter	
Fontener	

7 Vedlegg 2 Fremtidige strategier og kartlegging

7.1 Strategiplan for fremmede arter

Det er behov for ytterligere kartlegging av fremmede arter for å oppnå kunnskap om utbredelse, spredningspotensiale og hvilken trussel dette utgjør mot naturmangfoldet. Virksomhet UTE vil i samarbeid med Seksjon for samfunnsutvikling (SAM) utarbeide en strategiplan for dette arbeidet. Arbeidet med denne strategiplanen vil settes i gang høsten 2017. Med en slik plan vi vi sikre at arbeidet som utføres er målrettet. Det er videre påkrevet å få til et godt samarbeid mellom nabokommuner, Bane Nor og Statens vegvesen.

Driftsavdelingen må være godt utrustet til å gjenkjenne og implementere dette arbeidet ute.

Videre er informasjonsarbeid ut til befolkningen et viktig element i denne strategien. Det utgis årlig en artikkel om fremmede arter i "Din kommune", som informerer befolkningen om hensyn som må tas og hvordan man skal håndtere sitt hageavfall. Hageavfall er en stor kilde til spredning av uønskede arter. Dette gjelder for hageavfall i alle former som greiner, løv, ugress, avklipp etc. Det er ulovlig å kaste hageavfall i naturen og når det oppdages slikt på kommunal grunn fjernes dette, om dette oppdages i området eid av private oppfordres det til at dette fjernes.

Det må vises aktsomhet når det foretas massehåndtering for å unngå spredning av uønskede arter. Det har blitt utarbeidet en veileder for håndtering av overskuddsmasser i Follo (november 2016). Det er viktig at denne er godt kjent innad i organisasjonen.

7.2 Retningslinjer for bærekraftig og miljøvennlig forvaltning og drift

Det skal utarbeides retningslinjer for bærekraftig og miljøvennlig forvaltning og drift. Retningslinjene skal besvare følgende spørsmål:

Gress

- Håndtering av avklipp
- Vurdere å bytte plen mot bærekraftige alternativer der det kan egner seg.

Jord

- Sette kvalifikasjonskrav til jord i anlegg.
- Vurdere hvilken type jord som egner seg best hvor.
- teste jordkvaliteten i parker og friområder og forbedre denne om nødvendig.
- Bruk av kompost som jordforbedring i parker og friområder.
- Vurdere kompostering av eget materiale og tilføre dette til egne områder.

Vegetasjon

- Sommerblomster, vurdere typer som er best for pollenbærere.
- vurdere å erstatte en del sommerblomster med flerårige stauder
- Sørge for å kompostere plantemateriale og løv, helts på stedet.
- sørge for å ha et bevisst forhold til steds- og klimatilpasset vegetasjonsbruk.
- Registrere eksisterende vegetasjon og deres funksjonelle og økologiske verdi.

- Vurdere plantesammensetninger for å gi bedre klimatilpasning og skjøtselsreduksjon
- Øke diversitet av arter for å forhindre sykdomsspredning

Trær

Det bør utarbeides en treplan. En slik plan vil sikre hensynet til trær i planleggingsfase, byggeprosjekter og den daglige skjøtselen. En slik plan bør inneholde:

- Artsnavn
- Beskyttelsesmetoder
- Beskjæringsbehov
- Hensyn som må tas i forhold til graving i området rundt
- Angivelse av trefjerning
- Beskrivelse av standarder og kontraktansvar i forhold til beskyttelse og erstatning

Lokal overvannhåndtering

Implementere lokal overvannshåndtering i alle prosjekter

7.3 Kartlegging av blå-grønn struktur

Kommunens nettverk av blå og grønn struktur skal kartlegges. En slik kartlegging skal være utgangspunkt for svar på følgende spørsmål:

- Hvor er det grønt drag og friområder?
- Hvor er det stort biologisk mangfold, evt. hvor er det potensiale for mer?
- Hvor er vannet?
- Hvor kan vannet gjøres mer synlig?
- Hvor sykles det?
- Hvor går folk?
- Hvor er snarveiene, evt. hvor er det potensiale for flere?
- Hvor er lekeplassene?
- Hvor er rasteplassene?
- Hvor er det utsikt og/eller vakre steder?
- Hvor er det forsøpling?
- Hvor er flomveiene?
- Hvordan henger alt dette sammen?

Videre bør kartleggingen klargjøre følgende:

- Hvor er bekkene åpne, hvor er de lukket (i rør/kulvert). Hvor er det bekkerister?
- Hvor er overvannsledningene og hvor er det sluk/sandfang?
- Hvor er det etablert LOD-løsninger (Lokal overvannsdistribusjon)?
- Hvor er det mye tette flater?
- Hvor er flomveiene og hvor har vi hatt flomhendelser med følgeskader? Risikovurdering.

8 Vedlegg 3 Driftsinstruks for kommunale kunstgressbaner

8.1 Generell informasjon

For at en kunstgressbane alltid skal være så optimal som mulig, må banen få sitt jevnlige og nødvendige vedlikehold. Forsømmes vedlikeholdet minsker kvalitet, levetid og spillegenskaper raskt. Vår FDV (driftsmanual) gir en god innføring i hvordan disse egenskapene skal beholdes så lenge som mulig. For at garantier som gis skal gjelde er det derfor viktig at drift/vedlikehold utføres av dedikert personell, med riktig utstyr og i de frekvenser vi anbefaler.

Ved bløt bane eller når telen er på vei ut av banen må det kjøres med forsiktighet på kunstgresset. Dette fordi underliggende masser da kan være i bevegelse og skape «svanker» i banen.

Hvis det dannes mose og/eller ugress i banen eller langs asfaltkantene skal dette bekjempes/-fjernes umiddelbart. Det er ikke lov å bruke kjemisk ugressbekjempelse.

Det er ikke tillatt å bruke støvler med skruknøtter eller pigger på en kunstgressbane, det anbefales derfor bruk av plastknøtter. Det anbefales videre at det ikke brukes støvler med flate såler, da slike trykker fibrene raskere ned (gresset legger seg), gir større slitasje på strået og forkorter levetiden på gresset.

Det er ytterst viktig at anbefalingene i dette dokumentet følges for at garantiene som gis av leverandør skal gjelde. I tillegg skal vedlagte vedlikeholdsskjema fylles. Oppdages det avvik eller ødeleggelser i gressmatta skal kommunen umiddelbart kontaktes. Deretter vil kommunen vurdere om leverandør skal varsles.

Denne driftsinstruksen følger som vedlegg i gjeldene avtale om vinterdrift av kunstgressbaner. I henhold til avtalen forplikter driftsansvarlige å følge gjeldene driftsinstruks.

8.2 Vedlikehold av nyinstallert kunstgress

Nylagt kunstgress vil alltid gi fra seg løse fiber som en følge av installasjonen. Det er også viktig å huske på at banen må brukes og vedlikeholdes i 2-4 uker samt «sette seg» før man oppnår topp spillegenskaper og ballrull. Vedlikehold og etterkontroll gjøres kontinuerlig i henhold til FDV.

8.3 Ukentlig vedlikehold

- Børsting/-slodding – minimum 1-2 ganger pr. uke, avhengig av bruksfrekvens.
- Kontroll av linjer og skjøter.
- Renhold rundt og på banen, - dvs. fjerning av søppel og all løs «småskitt»
- Etterfylling av granulat, sjekk spesielt målområder, cornere og midtpartier. Målinger av granulat foretas på faste målepunkter og skal loggføres.

8.4 Ukentlig/månedlig vedlikehold

- Løsgjøring/harving av kunstgressbanen. Gjøres 1 gang pr. uke.
- Topprens = fjerning av løv, snus, småsøppel + lett rensing av granulat gjøres 2-3 ganger pr. mnd.
- Dyprens = full grovrens av banen. Gjøres 2 ganger pr. år.
- Etterfylling av granulat. Sjekk fri stråhøyde. Maks 15 mm fri stråhøyde, dvs. 25 mm med granulat.

8.5 Maskininformasjon

For å beskytte kunstgresset og underlaget er det kun maskiner med maksimal punktbelastning på 2,0 kg/cm² som er tillatt. Det anbefales likevel at det kun er maskiner med punktbelastning på 0,75 kg/cm² som brukes. Maskinene/-traktorene som brukes skal ha brede gressdekket. Det anbefales samtidig at det brukes maskiner/-traktorer med en totalvekt på maks 2,5 tonn. Maskiner som skal benyttes til drift og vedlikehold (med nødvendig data) skal godkjennes av kommunen.

8.6 Vinterdrift

Vedlikehold av en kunstgressbane er spesielt viktig på vinterstid. For å kunne utnytte banen maksimalt gjennom vinteren, kreves derfor tett oppfølging og nøye vedlikehold.

8.6.1 Snøbrøyting

- For at banen alltid skal være best mulig er det viktig at den måkes når det snør, - ikke vent til dagen etter.
- For ikke å skade kunstgresset må man bruke riktig brøyteutstyr. Bruk plog som kan justeres i høyden og som har buet skjær som får snøen til å rulle (ikke rett skjær som skyver snøen og pakker seg). Vær ekstremt nøye med ikke å kjøre snøskjæret for langt ned mot gressflaten.
- Kanten på plogen eller annen maskin må være gummibelagt.
- Etter plogging eller lett snøfall, børst den gjenværende snøen ned i granulatet, dette reduserer mengden av energi som skal til for oppvarming. Den gjenværende snøen smeltes ved bruk av varmeanlegg.
- Ved all kjøring/vedlikehold på en kunstgressbane (sommer som vinter) skal det kjøres med lette traktorer/-maskiner med gressdekk og en totalvekt på maks 2.5 tonn. Hjultrykket skal være under 0,75 kg/cm². Full snølast på et vinterskjær gir enorm tyngde mot underlaget.
- Snøfreser kan brukes på kantene av banen for å frese/-kaste snøen ut av banen og inn på duken som skal samle opp granulat som følger med snøen. Det er viktig å stille fres i riktig vinkel slik at snøen ikke havner andre steder enn på duk eller asfalt.
- På oppvarmede baner, blir som regel den nederste snøen fuktig og ved kjøring eller annen aktivitet på banen før all snø er borte, kan det lett bli is. Derfor så lite kjøring på banen som mulig.
- Det kan også benyttes kjemikalier for å redusere fyringsutgiftene. Salt er ikke tillatt. Se pkt. om godkjente produkter for snøsmelting

8.6.2 Oppsamling av granulat

Granulat som havner utenfor banen på grunn av vinterdrift skal ikke tilbake på banen om den ikke har ligget på asfalt eller oppsamlings-duk. Granulat som havner utenfor banen skal fjernes umiddelbart etter at snøen har smeltet. Dette ansvaret ligger på vinterdrifter.

Kommunen legger ut oppsamlings-duk for snø og granulat på den ene langsiden av kunstgressbanen. All snø skal legges dit om ikke plass på asfalt innenfor/utenfor banen. Er det ikke plass til all snø på disse områdene, kan duk rulles ut på enden av banen og samles der.

8.6.3 Godkjente snø- og issmeltingsprodukter

Kommunen må forholde seg til ulike statlige myndigheter, og rammeverket finnes i en rekke lover og forskrifter i forvaltningen. Det er svært viktig at alle involverte er oppmerksomme på dette slik at vi ikke utfører tiltak som er ulovlige eller lar være å følge opp det som er lovpålagt.

Bruk av undervarme er den anbefalte, beste og mest skånsomme metoden for snø- og issmelting på kunstgressbaner.

Kunstgresset påvirkes ikke negativt av begrenset salting på vinterstid, men bruken av salt over tid kan gi noe tregere drenering/vanngjennomgang. Det er derfor bestemt at salt ikke skal brukes i våre anlegg under noen omstendigheter. Banen kan kun tines i begrenset omfang med produkter godkjent av kommunen. Kommunen godkjenner følgende produkter for snø og issmelting:

- Viaform
- CMA
- Helm SF/ Freeway

8.7 Børsting/slodding

På en kunstgressbane vil granulatet naturlig forflytte seg under spill og generell bruk, - fra midten og ut til sidene. Noen områder er mer utsatt enn andre, f.eks. områdene innenfor 16 m, ved cornerflaggene og i selve midtfeltet på banen. For at det alltid skal være så jevnt som mulig fordelt med granulat, må det brukes børste og eller gummimatte på banen. Det er utviklet børster/-gummimatte som er tilpasset dette bruket.

- Vedlikehold som børsting/-slodding eller kjøring med gummimatte skal den første tiden gjøres med skøyte på tvers av banen, men etter hvert (2-4 uker) skal kjøremønsteret varieres for å forhindre at gresset legger seg en vei. Det anbefales å dra granulaten fra sidene og inn mot midten. Børsting/-slodding sliter også på banen.
- Kunstgresset skal børstes/-sloddes minimum 1-2 ganger pr. uke, avhengig av bruksfrekvens.
- Vedlikehold som børsting/-slodding bør gjøres når banen er tørr.
- Vær spesielt påpasselig med å kjøre ekstra runder innenfor 16 m feltene der slitasen er størst på gresset.
- Husk alltid å etterfylle granulatnivået for å oppnå god støtte for gresset. Fri stråhøyde bør holdes på ca. 15 mm.
- Kjøring med maskin/traktor skal skje i 7-10 km fart, det gir jevn fordeling utover banen.
- Børste/-slodd monteres bak eller foran en traktor med lavtrykks gressdekk og en totalvekt på maks 2,5 tonn.
- Unngå krappe svinger, brå stopp og raske starter på banen.

8.8 Harving/løsgjøring

Å bruke en god og skikkelig harv/-løsgjøringsmaskin har de siste sesongene vist seg å være alfa og omega for en kunstgressbane. Jevnlig bruk av harv gir banen bedre vanngjennomgang, luftigere granulat og mykere spillopplevelse for små og store. Totalt sett er bruk av harv helt avgjørende for banens spillegenskaper og levetid.

- Harving/-løsgjøring bør skje minimum 1ganger pr. uke.
- Justerbare hjul gjør det enkelt å tilpasse ønsket dybde i granulatet. Maks 15 mm ned i granulatet.
- Harven skal alltid kjøres med skjøtene på tvers av banen i 6-8 km/t – husk å løfte harven når traktoren snur.
- Unngå krappe svinger, kraftig nedbremsing, raskt oppstart og høy hastighet.
- Harven skal aldri kjøres lengre ned enn til toppen av sandlaget.

8.9 Topprensing/Dyprensing

Avhengig av årstid og landskapet rundt arenaen kommer det tidvis både organisk og vanlig avfall inn på banen. Alt slikt løst materiale skal fjernes slik at anlegget alltid fremstår estetisk pent, samt at banens tekniske standard opprettholdes.

- Topprensing skal gjøres 2-3 ganger pr sesong, eventuelt oftere, avhengig av bruksfrekvens. Alt løst materiale som teip, papir, snus, løv/blader etc., fjernes ved topprensing. Det anbefales is-spray for fjerning av tyggegummi i dekket.
- Dyprensing skal gjøres 2 ganger pr. sesong.

8.10 Kontroll av linjer og skjøter

Alle linjer og skjøter i banen skal jevnlig etterses av driftspersonell. Det er ikke ofte linjer og skjøter løsner, men uansett er det meget viktig å kontrollere dette ukentlig. Om en linje eller skjøt har løsnet er det viktig å få dette reparert så fort som mulig.

- Husk å kontrollere innfelte straffemerker. Det viktig å etterfylle granulat jevnlig på mer utsatte områder.
- Alle reparasjoner/utbedringer skal skje i samråd med eier og leverandør av kunstgresset.
- Alle reparasjoner/utbedringer skal utføres i tørt vær og med en temperatur på min + 5-8 C.

8.10.1 Ekstra linjemerking

I de tilfeller hvor det ønskes ekstra linjemerking utover det som er avtalt kan egen korttidsvirkende spraymaling benyttes. Dette kan brukes ved f.eks. turneringer hvor ekstra oppmerking ønskes. Denne malingen ødelegger altså ikke kunstgressets opprinnelige oppmerking.

8.11 Kontroll granulatnivå og gjenbruk av granulat

For å unngå at granulat forsvinner ut av banen er det viktig å følge gjeldende instruksjoner for børsting, harving, vinterdrift og generelt vedlikehold. Baner med vinterdrift har større behov for etterfylling enn baner uten, men det er uansett alltid behov for etterfylling på våren.

- Det skal alltid ettfyller med ny granulat på våren så tidlig som mulig, samt at høstkontroll og etterfylling bør gjøres så tidlig at granulat rekker å bli tilstrekkelig innarbeidet i gressdekket før vinterdriften tar til. All ny granulat (med nødvendig data) skal godkjennes av kommunen.
- Granulat som havner på oppsamlingsduk eller asfalt etter vinterdrift, kan vurderes brukt på nytt, men da først på høsten før vintersesongen, eller eventuelt våren året etter. Det vil normalt ta for lang tid å vente på gjenbruk av denne på våren før sesongstart grunnet sen snøsmelting. All gjenbruk av granulat skal godkjennes av kommunen.
- Normalt ettfyller det 5-10 tonn i en bane uten vinterdrift og 15-20 tonn i en bane med vinterdrift. Alle erfaringer viser at det hver sesong forsvinner langt mer granulat enn det man tror.
- På våre baner har vi en strå-lengde på 40 mm. Nivået på granulatmengden i banen skal være slik at det er en fri strå-høyde på ca. 15 mm, dvs. at granulatnivået jevnt over skal være på 25 mm. Det gir gresset god støtte til å stå opp over lengre tid, men krever samtidig stabilt godt vedlikehold.
- Ved behov skal banen ettfyller med granulat og vær spesielt oppmerksom på å ettfyller baner som har vært i full drift gjennom vintersesongen. Her forsvinner mye granulat som må erstattes for å opprettholde riktig fyllmengde i banen.
- Etterfylling av granulat bør gjøres når banen er tørr og har hatt en overflaterens. Etterfyllingen gjøres enklest med en spredder påmontert traktoren.
- Ved overtagelse av banen etter sommerdrift/-vinterdrift skal det måles hvor mye granulat det er jevnt over banen i henhold til skjema.